Kestävä ja innovatiivinen matkailun kehittäminen

Kestävä ja innovatiivinen matkailun kehittäminen

ISBN 978-92-893-2489-2

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2013:719>

ANP 2013:719

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2012

Asettelu: Erling Lynder

Tämä on ote yksityiskohtaisesta raportista:

Inspiraatio-opas – Hyviä esimerkkejä kestävän ja innovatiivisen matkailun kehittämisestä pohjoisilla syrjäseuduilla

Berit C. Kaae

TemaNord 2011:557

ISBN 978-92-893-2259-1

© Pohjoismaiden ministerineuvosto

Linkki: www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2011-557

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färösaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puhelin (+45) 3396 0200

www.norden.org

Kestävä ja innovatiivinen matkailun kehittäminen

- 6 **Teema 1**
Saavutettavuuden parantaminen ja ympäristöystävällisen matkailuliikenteen lisääminen
- 8 **Teema 2**
Ympäristöystävällisiin kuljetusmuotoihin perustuvat lomamatkat
- 10 **Teema 3**
Syrjäseutujen muutokset
- 12 **Teema 4**
Innovatiiviset ja ympäristöystävälliset majoitusmuodot matkailijoille
- 16 **Teema 5**
Vihreämpi matkailuelinkeino
- 18 **Teema 6**
Puhdas teknologia ja energiateknologia matkailukohdealueilla
- 20 **Teema 7**
Kansallispuistot, maailmanperintökohteet ja muut suojelualueet
- 24 **Teema 8**
Eläinaiheinen matkailu
- 26 **Teema 9**
Luonnon, kulttuurin ja tarinankerronnan esitteleminen matkailijoille
- 30 **Teema 10**
Extreme-urheilua ja seikkailua luonnossa
- 34 **Teema 11**
Gastronomia ja lähiruokaverkostot osana matkailua
- 38 **Teema 12**
Taide ja kulttuuri
- 40 **Teema 13**
Festivaalit ja tapahtumat
- 44 **Teema 14**
Pohjoismaisen terveyden ja hyvinvoinnin kehittäminen matkailunäkökulmasta
- 46 **Teema 15**
Työkalut ja digitaaliset mahdollisuudet

Esipuhe

Kaikkialla maailmassa ihmisten muuttovirta suuntautuu maalta kaupunkeihin – myös Pohjoismaissa. Varsinkin Pohjolan harvaan asuttujen alueiden on entistä vaikeampaa pitää kiinni väestöstä ja työpaikoista. Mutta kun perinteiset elinkeinot vähenevät syrjäalueilla, niiden tilalle on keksittävä jotain uutta. Yksi keino on heittäytyä matkailualalle ja tarjota uusia elämyksiä alueen turisteille.

Yhä useammat turistit etsivät lomilleen uutta sisältöä. He haluavat asua mökeissä, he kaipaavat aktiivilomille, ja he tarvitsevat aikaa ja tilaa ajatuksilleen. He haluavat saada kosketuksen omiin juuriinsa ja ympäröivään luontoon. He haluavat jotain uutta, he haluavat laatua, ja he haluavat sen nyt.

Kun Tanska toimi pohjoismaisen elinkeino- ja aluepolitiikan puheenjohtajana vuonna 2010, ympäristöministeriö ja talous- ja elinkeinoministeriö alkoivat yhdessä tutkia, millaisia kehittymismahdollisuuksia syrjäseuduilla piilee uudentyyppisten loma- ja elämysmahdollisuuksien suhteen.

Tässä yhteydessä Kööpenhaminan yliopiston LIFE-tiedekunnan metsän ja maaseudun tutkimuskeskus keräsi aiheesta yli 100 hyvää esimerkkiä inspiraatioksi matkailualalle ja muille paikallisille toimijoille kaikkialla Pohjoismaissa. Esimerkit perustuvat useimmiten kiinteisiin paikallisiin erityispiirteisiin, minkä vuoksi ne eivät ole välittömästi siirrettävissä toiseen paikkaan. Mutta ne voivat innostaa muita hyödyntämään omia paikallisia erityispiirteitä.

Toivon, että esimerkeistä on hyötyä tulevia alueellisia strategioita luotaessa ja että ne edistävät paikallista kehitystä paikalliselta pohjalta paikallisten hyväksi – ja samalla meidän kaikkien muidenkin.

Kööpenhamina, marraskuu 2011
Ida Auken
Tanskan ympäristöministeri

Saavutettavuuden parantaminen ja ympäristöystävällisen matkailuliikenteen lisääminen

Monille Pohjoismaiden syrjäalueille on vaikea päästä niiden syrjäisyyden ja heikon liikenneinfrastruktuuriin vuoksi. Saavutettavuus on matkailun perusedellytyksiä, ja infrastruktuurin kehittäminen helpottaa niin turistien kuin paikallistenkin kulkemista. Risteilyt ovat yksi harvoista poikittaisliikenteen muodoista Pohjoismaissa, ja ne elävät huomattavaa kasvukautta.

Liikenne on matkailun merkittävin ympäristöä kuormittava tekijä, ja EU- ja G8-maiden on vähennettävä liikenteen hiilidioksidipäästöjä 95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Entistä ympäristöystävällisempien liikennemuotojen kehittäminen on siksi keskeisessä asemassa, ja Pohjoismaat kulkevat etunenässä ottamassa käyttöön useita uusia tekniikoita, jotka vähentävät samalla matkailun ympäristövaikutuksia.

Valokuva: Skipsrederforeningen

Pohjoismaiset vesialueet merenkulun erityisenä ympäristöalueena

Itämeri ja Pohjanmeri on ensimmäisinä vesialueina maailmassa nimetty erityisiksi päästöjen valvonta-alueiksi (Emission Control Areas, ECA), joissa laivaliikenteen on vähennettävä rikkipäästöjään 90 prosenttia vuoteen 2015 mennessä. Vähennys edellyttää uusia innovaatioita ja ympäristöteknologian kehittämistä. Tanskalainen puhtaamman merenkulun järjestö on luonut toimintasuunnitelman, jossa se on määrittänyt konkreettisia tavoitteita ja painopisteitä. Nestekaasua pidetään lupaavana tulevaisuuden polttoaineena merenkulussa. Muun muassa Pohjoismaiden lisääntyvästä risteilymatkailusta tulee aiempaa ympäristöystävällisempää näiden toimien seurauksena.

Linkki: www.mst.dk – hakusana: merenkulku

Vetyautot matkalla Pohjoismaihin

Vedyllä on valtava potentiaali tulevaisuuden ympäristöystävällisen liikenteen energiamuotona Pohjoismaissa, ja sen valmistukseen voidaan käyttää myös uusiutuvia energianlähteitä. Skandinaviassa on jo nyt yksi maailman kehittyneimmistä huoltoasemaverkoista vedyn tankkaajille, ja Scandinavian Hydrogen Highway Partnership suunnittelee kattavaa huoltoasemien verkkoa vuoteen 2015 mennessä. Pohjoismaiden odotetaan olevan ensimmäisiä markkinoita, joissa vetyautot kaupallistetaan vuonna 2015. Pohjoismailla on hyvät mahdollisuudet luoda vetyteknologioihin perustuvaa liiketoimintaa. Vuonna 2050 vetyautot saattavat muodostaa jopa 25–50 prosenttia Pohjoismaiden ja Euroopan autokannasta, millä tulee olemaan vaikutuksia myös matkailuun.

Linkit:

www.scandinavianhydrogen.org
www.hynor.no & www.vatgas.se
www.hydrogenlink.net & www.vatgas.se/images/stories/pdf/07029_advancing_nordic_hydrogen_report.pdf

Islannin sähköautot

Islanti panostaa sähköautoihin, koska sen maalämpövoimalat tuottavat edullista hiilidioksidineutraalia sähköä ja maa on hallittavan kokoinen sekä maantieteellisesti että asukasluvultaan. Islannin innovatiivisten lähestymistapojen taustalla on etenkin Northern Lights Energia (NLE) -yhtiö, joka työstää aloitteita myös muualla Skandinaviassa. Autojen sähköistäminen Islannissa on koottu yhtenäisen EVEN-brändin alle (Electric Vehicles & Environment). Se kattaa kaikki sähköistyksen vaiheet, ja sitä on valmisteltu jo vuodesta

Kuva: Aki Marjasvaara

2008 lähtien. NLE käynnistää sähköautojen myynnin Islannissa ja Norjassa syyskuussa 2011 ja laajentaa myynnin myöhemmin muihin Pohjoismaihin. Tarkoituksena on rakentaa ensin yhden maan kattava järjestelmä, jota voidaan käyttää prototyypinä muualla. Linkki: <http://en.nle.is>

Suomeen vihreitä moottoriteitä?

Loviisan ympärille perustettu vihreiden valtateiden hanke on tutkimusvaiheessa. Tavoitteena on luoda sähköautoille ja biopolttoaineita käyttäville ajoneuvoille moottoritie, joka aiheuttaa mahdollisimman vähän hiilidioksidipäästöjä, on energiatehokas ja tarjoaa sujuvan ja kestävä liikennevaihtoehdon. Hanke haluaa tuottaa uusiutuvaa energiaa tuulen, auringon ja maalämmön avulla. Pilottihankkeessa voidaan testata suunniteltuja liikennemuotoja ja jakaa niistä saatuja kokemuksia ja näin edistää ympäristöystävällisempien liikennemuotojen kehittämistä. Hankkeen yhteistyökumppaneina on suuria suomalaisia energiayhtiöitä, jotka panostavat ympäristöystävällisiin liikennemuotoihin. Syrjäseutujen tarpeet ja matkailu ovat tutkimuksissa erittäin keskeisessä asemassa. Linkki: www.loviisa.fi

Kohteet, joissa on hiilidioksidineutraali liikenne – mahdollisuus Pohjoismaissa?

Alpine Pearls on kuuden alppimaan 24 matkailukunnan (helmet) yhteistyöhanke, jonka tarkoituksena on tukea ja edistää liikenteen ympäristöystävällisyyttä (Soft Mobility). Sen juuret ovat kahdessa EU-hankkeessa. Osallistuvien alueiden on täytettävä tietyt laatuvaatimukset. Turistit saapuvat julkisilla liikennevälineillä, ja heille on taattu mahdollisuus liikkua kohteessa täysin autotta esimerkiksi sähköautojen ja -polkupyörien avulla. Alueelle on mm. rakennettu aurinkokennojen latau-

Valokuva: Alpine Pearls

sasemia, ja kohteiden on täytettävä useiden ympäristönormien vaatimukset. Alpine Pearls -konseptilla on erinomaiset mahdollisuudet Pohjoismaissa. Linkki: www.alpine-pearls.com

REAP-matkailu – analyysi matkailun aiheuttamasta luonnonvarojen ja energian kulutuksesta

Brittiläinen Southwest Tourism on yhteistyössä Tukholman ympäristöinstituutin kanssa kehittännyt työkalun, jolla voidaan mitata matkailun ja matkakäytöiden jättämää ”jalanjälkeä”. Jalanjälkeen sisältyvät kaikki turistin vierailun aikana tekemät matkat, ruokailut, aktiviteetit, ostokset jne. REAP voi innoittaa Pohjoismaita kehittämään vastaavia, pohjoismaisiin olosuhteisiin sovitettuja työkaluja. Englannissa on hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi erittäin kunnianhimoiset tavoitteet, ja REAPin avulla voidaan esimerkiksi arvioida, millaisilla matkailualan muutoksilla saadaan suurimmat ympäristöhyödyt, ja sitä voidaan käyttää myös suunnitelmien ja skenaarioiden valmisteluun, käytäntöjen kehittämiseen, päätösten tekemiseen ja aloitteiden priorisointiin. Linkki: <http://resource-accounting.org.uk/reap-tourism>

Kuva: SpacePort Sweden

Uudet haasteet – avaruusturismi

Ruotsin Kiirunassa oleva SpacePort Sweden aloittaa muutaman vuoden kuluttua ensimmäiset kaupalliset avaruusmatkat turisteille ja avaa siten aivan uusia näkökulmia matkailuun. Innovatiivinen – vaan ei ympäristöystävällinen – Virgin Galactic testaa nyt uutta avaruuslustaansa, ja ensimmäisten avaruusturistien liput maksavat 200 000 dollaria. Odotuslistalla on silti jo yli 300 innokasta matkailijaa. Kiirunan Erange Space Centerissä on jo vierailukeskus, ohjattuja kiertokäyntejä, kahvila ja matkamuistomyymälä. Keskuksessa on myös mahdollista keskustella tekniikasta avaruustutkijan kanssa, ja sieltä voi myös lähettää stratosfääriin oman ilmapallon. Ohjattuja kiertokäyntejä järjestetään ruotsiksi ja englanniksi, ja ne alkavat Kiirunan matkailutoimistosta.

Linkki: <http://www.spaceportsweden.com>

Ympäristöystävällisiin kuljetusmuotoihin perustuvat lomat

Pohjoismaiden laajat aukeat ja hyvät yhteydet luonnonalueille tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia liikkua maaseudulla kävellen, polkupyörällä, ratsain, hiihtäen, koiravaljakolla, kanootilla, lautalla, aurinkokennoveneellä tai preeriavaunulla. Ne ovat matkailukokemus jo itsessään, eivät aiheuta hiilidioksidipäästöjä ja edistävät kohteiden kestävä kehitystä. Monet reitit ovat jo hyvin pitkälle kehitettyjä. Usein niitä ei kuitenkaan ole tehty tunnetuksi Pohjoismaiden ulkopuolisille matkailijoille, jotka kokevat kohtuuttoman hankalaksi suunnitella Pohjoismaiden läpi kulkevaa matkaa. Useat esimerkit osoittavat, että hyvät kartat ja kuvaukset voivat lisätä matkailua merkittävästi. Myös pakettimatkoille on vielä potentiaalia. Johdonmukainen polkuverkosto ja merkityt reitit ovat perusedellytyksiä tämäntyyppiselle matkailulle

Valokuva: Jokkmokkguiderna

Ympäristösertifioituja ratsastusretkiä Islannissa

Íshestar järjestää ratsastuslomaa ja tekee yhteistyötä paikallisten maanviljelijöiden kanssa opastuksen, majoituksen ja ruokailun järjestämiseksi retkillä ja työllistää siinä sivussa noin 100 syrjäseutujen asukasta. Íshestarilla on oma kestävä kehityksen käytäntö, ja sille on myönnetty Earth Check -sertifiointi.

Linkki: www.ishestar.is

Ekomatkailusertifioidut kajakkilomat

Havnomadens Kajakksenter tarjoaa kajakkikursseja, opastettuja retkiä ja konferensseja. Kajakkikeskuksesta on muodostunut resurssikeskus ja paikallisen väestön ja melojien kohtauspaikka. Havnomaden on sertifioitu norjalainen ekomatkailuyritys.

Linkki: www.havnomaden.no

Koiravaljakkolomat

Jokkmokkguiderna tarjoaa matkailijoille koiravaljakkolomia. Yhtiöllä on Naturens Bästa -laatumerkintä, ja se sai vuonna 2008 Grand Travel Award -palkinnon vuoden ekomatkailujärjestäjänä. Yritys on osallisena Destination Jokkmokkissa, jonka tarkoituksena on tukea ympäristöl-

(Valokuva: Sigurður Jökull)

lisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävien matkailukohteiden kehitystä. Linkit: www.jokkmokkguiderna.com & www.destinationjokkmokk.se

Lauttaretket

Vildmark i Värmland järjestää lauttaretkiä Klarajokea pitkin. Osallistujat rakentavat itse lauttansa, ja matka voi kestää jopa viikon. Yritys tekee yhteistyötä maanomistajien kanssa ja opastaa osallistujia jokamiehen oikeuksissa ja niiden rajoissa.

Valokuva: ©Staffan Widstrand

Vildmark i Värmland sai vuonna 1998 Grand Travel Awardsin ensimmäisen ekomatkailupalkinnon, ja vuonna 2002 sille myönnettiin Naturens Bästa -sertifiointi.
Linkki: www.vildmark.se

Färssaaret jalan ja Färssaaret polkupyörällä
Färssaarilla on julkaistu opaskirjat Färssaaret jalan ja Färssaaret polkupyörällä, jotka auttavat matkailijoita suunnittelemaan vaellustai pyöräilylomansa ja löytämään tiensä eri puolelle saaristoa. Oppaissa on yksityiskohtaiset kuvaukset reiteistä, tarjolla olevista kokemuksista jne.
Linkki: www.visitfaroeislands.com

Destination Funäsdalenin kultakierrokset
Funäsdalen Ruotsissa on kehittänyt 30 vaellusreittiä tuntureille ja luonut kullekin reitille oman tietosivun, jossa kuvaillaan reitin pituus, vaikeusaste, lapsiystävällisyys ja pääasiallinen sisältö ja annetaan linkkejä eri ominaisuuksien tarkempiin kuvauksiin. Selkeät opasteet saavat aloittelevatkin vaeltajat uskaltautumaan reiteille, ja hyvin koottu elämyspaketti on lisännyt yöpymisten lukumäärää merkittävästi.
Linkki: www.funasdalen.com/index.php?option=com_content&view=article&id=426%3Aguldturerogcatid=80%3AAnyhetsruttogItemid=383

Coast Alive – polkuverkostojen käytön lisääminen

Coast Alive -hanke keskittyy Pohjoismaiden polkuverkostojen käytön lisäämiseen ja palveluiden parantamiseen ja pyrkii samalla lisäämään sekä turistien että paikallisasukkaiden tietoisuutta reittien varrella olevista elämyksistä. Strategiat kerätään yhteiseen ”työkalupakkiin”.
Linkki: <http://www.coast-alive.eu>

Pohjoismaiden vedenalaiset polut – Nordic Blue Parks

Nordic Blue Parks on kerännyt yhteen olemassa olevaa tietoa Pohjoismaiden merkityistä sukellusreiteistä ja -puistoista, muodostanut kriteeristön ja ohjeiston, joilla reittejä voidaan luokitella kestäviksi sinisiksi vedenalaisiksi poluiksi, perustanut uusia reittejä ja testannut kehittämäänsä uutta viestintämuotoa. Hanke pitää luontoa ja kulttuuriperintöä kestäväen kehityksen voimavaroina.
Linkit: www.nordicblueparks.com & www.nordicblueparks.com/web_documents/tn2010597_web.pdf

Cyclistic.dk – portti pyöräilyelämyksiin

Cyclistic.dk-portaali kokoaa kaikki pyöräilylomille oleelliset tiedot nykyisistä tietokannoista yhteen paikkaan. Sen avulla on helppoa ja yksinkertaista suunnitella pyöräilyloma Tanskassa. Matkailija voi pyöräilylomansa aikana muodostaa yhteen polkupyöräportaaliin matkapuhelimellaan ja muuttaa alkuperäistä reittiään, varauksiaan jne.
Linkki: www.cyclistic.dk

Søhøjlandetin aurinkokennoveenet

Aurinkokennoveineistä on kehittynyt turistinähtävyys Tanskan Søhøjlandetissa. Nämä hiilidioksidineutraalit turistilaivat herättävät todella paljon positiivista huomiota, koska ne ovat uusia, ympäristöystävällisiä ja meluttomia ja niillä on mahdollista kulkea myös merellä.
Linkit: www.visitskanderborg.com & www.co2neutralsejladsk.dk & www.solbaaden.dk

Vaelluskohteiden laatumerkintä – AktivDanmark

Walking Denmark on vaelluskohteiden laatumerkintä. Majoituspaikat ja valitut retkeilyalueet voivat saada laatumerkin, jos ne täyttävät tietyt vaatimukset. Kohteisiin tehdään tarkastuskäyntejä. Walking Denmark pyrkii kehittämään ja edistämään vaellusmatkailua Tanskassa.
Linkit: www.aktivdanmark.dk/walking

Pyöräilykohteiden laatumerkintä – AktivDanmark

Cycling Denmark on polkupyöräturisteille suunnattu laatumerkintä, ja sen taustalla oleva järjestö on omistautunut kehittämään Tanskan pyöräilylomaa matkailutuotteena ja markkinoimaan Tanskaa pyöräilylomien maana. Yöpymispaikoille ja valituille pyöräilyalueille voidaan myöntää laatumerkintä, jos ne täyttävät tietyt vaatimukset. Kohteisiin tehdään tarkastuskäyntejä. Jäsenetuihin sisältyy erilaisia markkinointi- ja kehitysaktiviteetteja.
Linkki: www.aktivdanmark.dk/cycling

Syrjäseutujen muutokset

Useimmat syrjäseudut kärsivät vähittäisestä autioitumisesta, koska alueiden perinteiset elinkeinot, kuten kalastus, maatalous ja kaivos-toiminta, ovat vähentyneet. Matkailu ei voi ratkaista tätä ongelmaa täysin, mutta se voi joissakin tapauksissa edistää myönteistä kehitystä. Syrjäseutujen vetovoima vaihtelee, ja vain houkuttelevimmat alueet voivat odottaa saavansa matkailusta todellista piristysruisketta. Menestyvien seutujen taustalla on usein myös vahva paikallinen verkosto ja innokkaat aktiivit. He käynnistävät uusia aloitteita ja onnistuvat houkuttelemaan muita mukaan – esimerkiksi rahoittajia. Monet perinteiset elinkeinot käyvät selviytymiskamppailua ja yhdistävät esimerkiksi erikoistuotantoa matkailuun, koska tuotannon seuraaminen on mielenkiintoinen kokemus ja tuotteilla on korkea laatu. Myös osa-aikaiset asukkaat, kuten loma-asuntojen omistajat, edistävät paikallista hyvinvointia.

Valokuva: Helgi Arngrímsson.

Borgarfjörður eystri – The Capital of Elves, Puffins and Hiking

Borgarfjörður on luonut todellisen ekomatkailun valtakunnan ja vakiinnuttanut asemansa ”haltijoiden, lunnien ja retkeilyn pääkaupunkina”. Kylä huolehtii luonnostaan, kulttuuristaan ja taloudestaan hyödyntämällä paikallisten asukkaiden osaamista ja houkuttelemalla tuhansia kävijöitä vuosittain. Työmahdollisuudet ovat lisääntyneet, nuoria jää asumaan seudulle, paikallisten tuotteiden myynti on kasvanut, asukkaat kunnostavat kotejaan ja palvelut pelaavat paljon aiempaa paremmin. Linkit: www.puffins.is & www.borgarfjordureystri.is

Yhteiset kalastuskiintiöt strategiana

Thorupstrand on esimerkki luovasta tavasta välttää kalastuspolitiikan negatiiviset vaikutukset ja säilyttää merkittävä matkailukohde pienessä kalastajakylässä. Thorupstrand kärsi kalastusoikeuksien yksityistämisestä, mutta se ratkaisi ongelman perustamalla yhteisen voittoa

Valokuva: Kirsten Monrad Hansen

tavoittelemattoman rannikkokalastusyhteisön, jolle se osti kalastuskiintiöitä yhteiskäyttöön. Yhteisö varmistaa näin alueen resurssien, kalastuskylän ja nuoren

Valokuva: Keijo Luoto

sukupolven tulevaisuuden. Kalastusveneet nousevat edelleen kylän rannoille, ja rannikon elinvoimainen käsityöläiskulttuuri ja suosittu matkailukohde säilyy.

Linkki: www.thorupstrandkystfiskerlaug.dk

Kalamajoista lomamajoitukseksi

Pitkin Norjan rannikkoa on paljon vanhoja kalamajoja ja niitä hieman suurempia merimajoja, joita on keksitty kunnostaa, varustaa mukavuuksilla ja vuokrata loma- ja vapaa-aikakäyttöön. Kalamökit seisovat paalujen päällä veden yllä, joten turistit ovat läheisessä kosketuksessa mereen ja luontoon. Rappeutuneet kalastusyhteisöt on muunnettu houkutteleviksi lomailu- ja vapaa-ajanviettopaikoiksi, jotka lisäävät lähialueiden matkailua.

Linkit:

www.visitnordland.no/article.php?id=76 & www.visitnordland.no/article.php?id=35

Dalen tila ja Herdalssetra – geomatkailua

Dalen tilalla ja Herdalssetralla on ainutlaatuinen rakennusmiljö ja viikinkiajoille asti ulottuva historia. Tila on täydessä toiminnassa, ja matkailijat pääsevät kokemaan perinteisen maatila- ja laidunkulttuurin, osallistumaan opastetuille kierroksille, tutustumaan tuotantoon ja maistelemaan paikallisia ja kansallisia erikoisuuksia. Geomatkailua käytetään pohjana pitkän aikavälin liiketoiminnan kehittämiseen. Herdalssetralla on Olavinruusu, Norjan kulttuuriperinnön laatumerkintä, ja se on tunnustettu ekomatkailuyritys.

Linkit: www.Herdalssetra.no

Norsk sæterkultur: Norsk seterkultur

Geoturisme: National Geographic Resource Center

Olavsrosa: www.kulturav.no/index.aspx?cat=24854&ogarticle=24855

Yöpyminen luomumaatilalla – ECEAT Suomi

Yli 30 paikkakunnalla Suomessa on kestävän matkailun kohteita, esimerkiksi

• luomuviljelytiloja. Matkailumuoto tukee
• luomuviljelyä, edistää luonnon ja bio-
• logisen monimuotoisuuden säilymistä,
• vastuullista luonnonvarojen käyttöä ja
• paikallisten perinteiden jatkuvuutta, roh-
• kaisee ympäristöystävälliseen toimintaan
• ja tukee paikallista yhteistyötä. ECEAT
• International on eurooppalaisten kestävän
• matkailun tarjoajien verkosto.
• Linkit: www.eceat.fi & www.eceat.org

Saariston saari matkailu- ja konferenssikeskuksena Ahvenanmaalla

• Silverskär on matkailu- ja konferenssi-
• keskus pienellä saarella Ahvenanmaan
• saaristossa. Alkuperäiset rakennukset on
• kunnostettu ja uusia rakennettu sopusoin-
• nussa luonnon kanssa, ja niiden lämmitys
• saadaan maasta ja aurinkopaneeleista.
• Tarjottu ruoka pohjautuu paikallisiin
• raaka-aineisiin. Kokemuksen perusteella
• keskittyminen aitoon Ahvenanmaahan,
• paikallisiin perinteisiin ja paikalliseen
• kulttuuriin luo ainutlaatuisen elämyksen,
• jota ei saa muualta, mikä antaa yritykselle
• kilpailuetua ja auttaa houkuttelemaan
• vieraita.

• Linkit: www.silverskar.com &
• www.silverskar.ax/images/stories/Dokument/husisartikel.pdf

Jatkuvaa tietoa loma-asuntoalueen osa-aikaisista asukeista

• Odsherredissä on 26 000 loma-asuntoa
• vain tunnin ajomatkan päässä Kööpenha-
• minasta. Omistajat ovat tärkeitä ”osa-ai-
• ka-asukkaita”, ja kunta ja matkailutoimisto
• ovat heidän kanssaan säännöllisessä
• yhteydessä ympärivuotiseen osoitteeseen
• lähetettävällä Landliggeren-lehdellä,
• jonka saa nyt myös sähköisessä muodos-
• sa. Tämä saa loma-asuntojen omistajat
• tuntemaan itsensä osaksi väestöä ja saa
• heidät käyttämään asuntoaan useammin.
• Linkki: www.landliggeren.dk

Innovatiiviset ja ympäristöystävälliset majoitusmuodot matkailijoille

Pohjoismaiden syvä asiantuntemus energiateknologioiden alalta tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden luoda ympäristöystävällisestä majoituksesta matkailuvetonaula. Täällä on jo rakennus, joka tuottaa enemmän energiaa kuin käyttää. Teknologiat ovat kuitenkin vasta hivuttautumassa matkailualalle.

Monet majoituskohteet keskittyvät epätavalliseen arkkitehtuuriin. Ne yhdistävät pohjoismaisen muotoilun kauneimmat perinteet majoitusmukavuuksiin ja luovat paikkoja, jotka ovat nähtävyys jo itsessään. Toinen trendi ovat lumi- ja jäähajaiset majoitusvaihtoehdot. Niiden yhtenä haittapuolena on toki, että ne on usein rakennettava uudelleen joka talvi.

Tukijärjestelmät ja vastaavat käytännöt voisivat edistää energia- ja ilmastoystävällisten majoitusvaihtoehtojen kehittämistä ja tarjota suunnannäyttäjinä toimiville alueille kilpailuetua.

Hiilidioksidineutraali Crowne Plaza Copenhagen Towers

Crowne Plaza Copenhagen Towers on Tanskan ensimmäinen hiilidioksidineutraali hotellirakennus, ja siinä on Pohjois-Euroopan suurin julkisivuun integroitu aurinkopaneeli. Pohjaveteen perustuva lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmä vähentää lämmönsäädön energiankulutusta 90 prosenttia. Energiaa säästäviä tekniikoita käytetään kaikkialla. Hotelli täyttää EU:n Green Building Program -ohjelman ja Green Key -ympäristömerkinnän vaatimukset ja on saanut mm. International Ecotourism Award -palkinnon vuonna 2010 maailman vihreimpänä hotellina.
Linkit: www.crowneplaza.com/h/d/cp/925/en/hd/rkecp
EU's Green Building Program
www.eu-greenbuilding.org

Energianeutraali loma-asunto

Future Fritidshuset on energian suhteen omavarainen, ja sen rakentamisessa on

- painotettu erityisesti kestäviä materiaaleja. Talo tuottaa tarvitsemansa sähkön ja lämmön itse aurinkopaneelien ja lämpöpumpun avulla. Lämmöstä 90 % kierrätetään lämmön talteenottojärjestelmään, joka myös huolehtii terveellisestä ja allergisoimattomasta sisäilmasta. Valoja ja murto-, savu-, kaasu- ja vesihälytysjärjestelmiä voidaan ohjata matkapuhelimella.
- Linkit: www.arkitec.dk & www.bornholm.dk/groentbyggeri

Nykyisten loma-asuntojen energiaperuskorjaus

- Vanhojen loma-asuntojen energiaperuskorjaus tekee niistä aiempaa ympäristöystävällisempiä ja luo samalla työpaikkoja lähialueelle. Tulevaisuuden lomakoti
- -hanke on julkaissut lehden ja järjestänyt asuntomessut, jotka ovat herättäneet lomakotien omistajissa suurta kiinnostusta nykyisten loma-asuntojensa laadun ja energiatehokkuuden parantamiseen. Hanke jatkuu mm. tyytyväisyystutkimuksella

Valokuva: Lumi Linna

ja seuraamalla aloitteiden vaikutuksia lomakodin omistajien ja loma-asuntojen näkökulmasta.

Linkki: www.fremtidensferiehus.dk

Lumilinna – Suomi

Kemin Lumilinna on yksi monista Pohjoismaiden pohjoisimpiin osiin rakennetuista suosituista lumirakennuksista. Useat yrittäjät ottavat kaiken irti kauniista koristeluista ja tarjoavat matkailijoille erilaisia palveluja, kuten kiertokäyntejä, majoitusta, ruokailua lumiravintolassa ja häitä lumi- tai jääkappelissa. Lumilinnassa järjestetään erilaisia tilaisuuksia, muotinäytöksiä ja musiikkitapahtumia, ja sen monet valaistut jääveistokset ovat merkittävä nähtävyys. Lumilinna houkuttelee vuosittain 80 000–100 000 vierailijaa, joista jopa 1 500 jää yöksi.

Linkki: www.snowcastle.net

Valokuva: Kakslauttanen

Hotelli Kakslauttanen ja iglukylä

Hotelli Kakslauttasessa on iglukylä, jossa on 20 lasirakenteista iglua. Ne eivät sula keväällä, ja asiakkaat voivat ihailla yötaivasta ja revontulia viihtyisästi huoneenlämmössä. Erityissuunniteltu lämpölasi pitää sisälämpötilan melko vakiona ja estää ikkunoiden huurtumisen jopa alle -30 asteen lämpötilassa – näin iglu on innovatiivisesti jatkokehitetty ympärivuotiseen käyttöön. Linkit:

www.kakslauttanen.fi/en & Virtual Tour

Napajäähän juuttunut laiva

Huippuvuorilla voit yöpyä maailman ainoassa laivassa, joka on jäänyt kiinni jäähän. Vuonna 1912 rakennettu Noorderlicht-laiva tekee kesällä risteilymatkoja ympäri Huippuvuoria. Helmikuusta toukokuuhun laiva

Valokuva: Åsa Tällgård

Valokuva: Harads Treehotel

seisoo jäätyneenä paikoillaan Tempelfjordenin vuonossa. Talvinen yöpyminen tarjoaa tilaisuuden kokea arktinen hiljaisuus ja pohjoiset valoilmiot. Matka Longyearbyenistä tehdään koiravaljakolla tai moottorikelkalla kokeneen oppaan seurassa.

Linkki: www.noorderlicht.nu

Haradsin puunlatvahotelli

Harads Treehotel on kehittänyt useita erittäin luova majoituspaikkoja, jotka roikkuvat puissa: Mirrorcube, The Bird's Nest, The Cabin, The Blue Cone, The UFO ja A Room with A View. 15–20 m²:n suuruiset huoneet roikkuvat 3–6 metrin korkeudessa, ja niihin kuljetaan rampin, sillan tai liukuportaiden kautta. Hotelli on kehitetty yhteistyössä johtavien ruotsalaisten arkkitehtien kanssa ja rakennettu paikallisista materiaaleista. Huoneita on tarkoitus rakentaa vielä 23, ja niiden suunnittelua varten on otettu yhteyttä useisiin arkkitehteihin.

Linkki: www.treehotel.se

Juвет Landskapshotell -maisemahotelli

Juвет Landskapshotell -maisemahotelli yhdistää jännittävän muotoilun ja geomatkailuun perustuvan eksklusiivisen lyhytlo-makonseptin. Hotellin seitsemän huonetta ovat kaikki erillisiä yksiköitä, jotka on piilotettu metsän siimekseen. Niiden suunnittelussa on keskitytty erityisesti näköalaan, jota voikin ihailla huoneiden 1–2 lasiseinän läpi. Hotellin isäntäpari huolehtii ruoanlaitosta, vie vieraita retkille ja jakaa tietoa alueen luonnosta, kulttuurista, geologiasta ja historiasta. Sanomalehti Times of London valitsi Juвет Landskapshotellin vuoden 2009 kuumimmaksi matkakohteeksi.

Linkki: www.juвет.com

Valokuva: Per Eide Studio

Valokuva: Jens Glindorf Christensen

Hotel Arcticin iglut, Grönlanti

Hotel Arcticissa on viisi ainutlaatuista iglua, joissa turistit voivat yöpyä toukokuusta syyskuuhun ja ihailla Isfjorden-vuonon näkymiä. Igluissa on käytetty inspiraationlähteenä perinteisten eskimoiglujen muotoa ja rakennetta, mutta jää on korvattu alumiiniverhouksella ja igluihin on asennettu modernit mukavuudet. Igluissa on myös omat aurinkopaneelit valaistusta, käyttöveden lämmitystä ja lattialämmitystä varten, mikä vähentää Green Key -merkityn hotellin hiilidioksidipäästöjä. Linkki: www.hotelarctic.com

Hotel Rangá – ympärivuotista matkailua luksusluokassa

Hotel Ranga on yhteistyön ja kumppanuuksien avulla saanut kehitettyä ympärivuotista matkailua Etelä-Islandiin. Neljän tähden lomakeskus houkuttelee alueelle monia luksusvieraita Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta, mm. katselemaan revontulia. Hotellissa käytetään paikallisia tuotteita, ja yhteistyö hyödyttää paikallisia ja alueellisia kumppaneita ympäri vuoden. Hotelli käyttää maalämpöä ja vesivoimalla tuotettua sähköä. Se on nyt alueen suu-

- rimpia työllistäjiä ja luo lähialueelle monia
- kokoaikaisia työpaikkoja.
- Linkit: www.hotelranga.is &
- <http://hotelranga.is/To-See-and-To-Do/>

Jumbo-retkeilymaja

- Arlandassa, Ruotsissa, oleva Jumbo Hostel
- on retkeilymajaksi muunnettu entinen 747
- Jumbojet, jossa on nyt 30 huonetta, yhteis-
- tilat, myymälä ja jumbobaari lentokone-
- tyylisine tarjoiluineen. Muunnostyöhön
- kohdistuivat samat eristykseen, ilmastoin-
- tiin ja energiaan liittyvät vaatimukset kuin
- mihin tahansa muuhun talonrakennustyö-
- hön. Lämmitykseen käytetään ilma-ilma-
- lämpöpumppua.
- Linkki: www.jumbostay.com

Valokuva: Jumbo Hostel

Valokuva: Hotel Rangá

Valokuva: Marcus Eldh

Kolarbyn Eco-lodge

Kolarbyn Eco-lodge on ympäristöystävällinen majapaikka. Alueen kulttuurihistoriasta innostuneet asukkaat palauttivat perinteiset hiilikaivostyöntekijöiden majat käyttöön vuonna 1996, ja vuonna 2004 niiden ympärille rakennettiin hostelliliiketoimintaa. Vierailijat voivat tutustua perinteiseen puuhiilen tuotantoon ja käydä hirvi- tai majavasafarilla. Mökit on rakennettu metsästä saatavista materiaaleista, ja ekologisen majan käsite on siirrettävissä myös muihin paikkoihin Pohjoismaissa. Kolarbyn on kohentanut paikallista työllisyyttä ja taloutta. Linkit: www.kolarbyn.se & www.wildsweden.com

Färssaarten jännittävät mätäsmajat

Kvivíkissä, Färssaarilla, turistit voivat majoittua kahteen arkkitehtonisesti mielenkiintoiseen mätäsmajaan. Mätäsmajat ovat itsekantavia rakenteita, joissa ei ole lainkaan pylväitä, palkkeja tai kantavia väliseiniä, ja niiden sisustus on hyvin yksinkertainen. Mökit kestävät muuttuvia sääolosuhteita hyvin ja niiden vähäinen ulkopinta-ala on energiataloudellisesti ihanteellinen. Linkit: www.tugvurnar.fo & www.greengate.fo/eng/overnatning/apartment

Valokuva: Ann Vilhelmsdottir

Maanalainen majoitus – Salan hopeakaivos

Maailman syvimmällä oleva hotellisviitti sijaitsee maan alla 155 metrin syvyydessä Salan hopeakaivoksessa. Kahden hengen huone maksaa hieman alle 4 000 kruunua ja on ”taatusti ilman huonepalvelua”. Salan hopeakaivoksessa voi järjestää konferensseja, tapahtumia, juhlia ja häitä, vierailla kaivosmuseossa tai -myymälässä, ihailla käsityöläisten työskentelyä tai käydä opastetulla kierroksella. Salan kaivoksessa käy vuosittain 30 000 vierailijaa, joista noin 150 yöpyy maanalaisessa sviitissä. Linkki: www.salasilvergruva.se/logi

Valokuva: Pappilabid

Vihreämpi matkailuelinkeino

Majoitukselle ja palveluille on olemassa useita vapaaehtoisia ympäristömerkkejä Pohjoismaissa. Ympäristömerkityn matkailuyrityksen on jatkuvasti osoitettava täyttävänsä merkin asettamat vaatimukset esimerkiksi luonnonvarojen kulutuksen ja jätteen vähentämisen suhteen. Ympäristömerkit vaativat siis paljon työtä, mutta säästyvistä resursseista kertyy jonkin verran säästöä. Lisäksi vihreää profilia voi hyödyntää markkinoinnissa.

Matkanjärjestäjät voivat myös sertifioida järjestämiään retkiä erilaisten järjestöjen kautta. Kyseessä voi olla esimerkiksi laatumerkintä vastuullisesti järjestelylle elämysmatkailulle luontoon. Usein sertifiointijärjestöt tarjoavat mahdollisuuden yhteiseen markkinointiin, ja laatumerkintä voi auttaa turisteja valitsemaan eri kohteiden välillä. Tekeillä on useita aloitteita, joilla pyritään pienentämään matkailijoiden ympäristövaikutuksia ja tarjoamaan "vihreitä" elämyksiä.

Kukka ja Joutsenmerkki

Kukka on eurooppalainen ympäristömerkintä ja Joutsen pohjoismainen. Kumpaakin hallinnoi riippumaton kolmas osapuoli. Ravintoloille ja majoituspaikoille voidaan myöntää sertifiointi, jos ne täyttävät määrättyt ympäristökriteerit. Kriteerit ylittävät ympäristölainsäädännön asettamat vaatimukset, ja niitä kiristetään 3–5 vuoden välein. Siten varmistetaan, että merkintäjärjestelmän edellyttämä kestävä kehityksen taso pysyy korkealla suhteessa yleiseen kehitykseen. Linkki: www.ecolabel.dk

Green Key

Green Key on kansainvälinen ympäristömerkintäjärjestö. Green Key -merkinnän saaneita matkailupalveluita on Pohjoismaissa Tanskassa (170), Ruotsissa (62), Grönlannissa (1) ja Färsaarilla (1). Green Key -merkintää voi hakea matkailuraken-

- nuksille, kuten hotelleille, majataloille,
- loma- ja kongressikeskuksille, retkeily-
- majoille, leirintäalueille, lomamökeille,
- erämajoille, ravintoloille ja liikuntatiloille.
- Jokaiselle elinkeinotyyppille on määritetty
- omat kriteerit. Green Key -yritysten on täy-
- tettävä vaatimukset yhdeksällä eri alue-
- ella: hallinto, henkilöstön osallistuminen,
- tiedotus vieraille, vesi, pesu- ja puhdistus,
- jätteet, energia, ruoka ja ulkotilat. Lisäksi
- yritysten on kehitettävä oma ympäri-
- stökäytäntö ja omat ympäristötavoitteet ja
- toimintasuunnitelmat. Green Key myön-
- netään yritykselle 12 kuukaudeksi kerral-
- laan. Ympäristömerkintää voi hyödyntää
- esimerkiksi markkinoinnissa.
- Linkki: www.green-key.org

Hotel Arctic – Green Key

-ympäristömerkitty hotelli Grönlannissa

- Ilulissatissa, Grönlannissa sijaitseva
- Hotel Arctic on maailman pohjoisin neljän

tähden hotelli. Hotellilla on jo vuodesta 2000 lähtien ollut Green Key -merkintä, ja se tekee kaikkensa minimoidakseen veden, lämmön ja sähkön kulutuksen. Lisäksi hotellissa käytetään ympäristöystävällisiä puhdistusaineita. Yritys on panostanut merkittävästi energian optimointihankkeisiin, jotka vähentävät hiilidioksidipäästöjä vähintään 90 tonnilla vuoteen 2011 mennessä. Jopa hotellin ajotiellä oleva valoteos on hiilidioksidineutraali. Linkit: www.hotelarctic.com & www.hotel-arctic.gl/index.php?pageid=77

Ympäristöystävällisyys kilpailuetuna – Levi Green Destination Management -projekti

Levin 23 000 vuodepaikan suuruinen hiihtokeskus on käynyt läpi matkailukohteille suunnatun kattavan ympäristöohjelman, ja yritys käyttää nyt ympäristöystävällisyyttään kilpailuetuna. Suomessa on kestävän kehityksen matkailukohteille kaksi laatuojelmaa: Green Destination Quality Net (Green DQN®) ja Green Destination Management Net (Green DMN®). Levi toimi pilottikohteena ja sai hyviä kokemuksia ympäristötyöstä. Vastaavia ohjelmia onkin sittemmin käynnistetty uusilla alueilla. Linkit: www.levi.fi/en & www.dqn.fi og www.dmn.fi www.dmn.fi/in_english/DMN_Theme_programmes/Green_DMN.iw3 www.dqn.fi/English/DQN_Theme_Programmes/Green_DQN.iw3 Five environmental acts of Oy Levi Ski Resort Ltd

Kestävyyssosaamisen kehittäminen pienyrityksissä

Tämän yhteistyöhankkeen tavoitteena on lisätä ympäristöosaamista Pohjois-Jyllannin pienissä matkailualan yrityksissä. Valmennuksen ja koulutuksen ansiosta 42 yrityksen ja 60 työntekijän ympäristöosaaminen on parantunut, ja 12 yritykselle on myönnetty EU:n kukkamerkki ja yksi on saanut Green Key -sertifioinnin. Erityisesti ympäristökoordinaattorin tukitoiminto ja mahdollisuus toimia

- edelläkävijänä ovat kannustaneet yrityksiä ympäristösertifikaatin hankkimiseen.
- Linkki: <http://www.visitnordjylland.dk/danmark/da-dk/menu/presse/projekter/baeredygtig/bdtstart.htm>

Naturens Bästa – parasta luonnosta

- Naturens Bästa on ruotsalainen vastuullisen elämysmatkailun (ekomatkailun) laatumerkintä. Se on pohjoisen pallonpuoliskon ensimmäinen ekomatkailuun suunnattu kansallinen laatumerkintä.
- Merkintä lanseerattiin YK:n kansainvälisenä ekomatkailuvuonna 2002. Se kohdistaa matkanjärjestäjään useita vaatimuksia, jotka täyttämällä se voi osoittaa tarjoavansa korkealaatuisia matkakokemuksia ja tavallista ympäristöystävällisempiä retkiä, ottavansa aktiivista vastuuta luonnonsuojelusta ja kantavansa huolta matkakohteen kulttuuriperinnöstä ja asukkaista. (Illustration: Ecotourism Föreningen).
- Linkki: www.naturensbasta.se

Norjan ekomatkailuyhdistys ja -sertifointi

- Norjan ekomatkailuyhdistys Norsk Økoturisme myöntää yrityksille sertifiointeja useiden kattavien kriteerien perusteella.
- Sertifioituja yrityksiä oli helmikuussa 2011 yhteensä 16, ja kiinnostus sertifointiin kasvaa jatkuvasti. Sertifointi on kokonaiskonsepti, jossa painotetaan yrityksen kykyä tarjota ikimuistoisia elämyksiä ja olla hyvä ekomatkailuyritys niin asiakkaiden, työntekijöiden ja ympäristön kuin paikallisen väestön näkökulmasta. Työ aloitetaan selvittämällä yrityksen nykyinen ympäristövaikutus ja resurssien käyttö ympäristötyön tarpeellisuuden kartoittamiseksi, minkä jälkeen tehdään sertifointihakemus.
- Yrityksessä käy tarkastaja, ja jos alkuselvityksen jälkeen tehty ympäristötoimenpiteet ovat riittävät, yritys saa hyväksynnän. (Kuva: Foreningen Norsk Økoturisme).
- Linkki: www.ecotourismnorway.no

GoGreenAarhus – vihreä elämäskortti

- GoGreen-kortti on turisteille ja paikallisille asukkaille suunnattu kortti, joka pitää sisällään sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäviä yrityksiä ja tarjouksia, kuten luomuelintarvikeliikkeitä, vihreitä kahviloita

ta, joutsenmerkittyjä hotelleja ja vihreitä kaupunkikeitä. Itse kortti ja siihen liittyvä sivusto ovat saatavilla englanniksi ja tanskaksi. Kaikki osallistujat on merkitty GoGreen-tarralla, ja osallistuvissa hotelleissa on GoGreen-esittelytelineitä. Konsepti on herättänyt suurta huomiota, ja sitä on käsitelty tiedotusvälineissä paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Kesällä 2010 jaettiin 20 000 GoGreen Aarhus -korttia. Konseptia ollaan laajentamassa muualle, ja esimerkiksi Kööpenhaminassa otettiin kesäkuussa 2011 käyttöön GoGreen Copenhagen -kortti. Linkit: www.gogreenaarhus.dk & www.gogreencopenhagen.dk

Islannin Green Map -kartta

Islannin Green Map -karttaan on merkitty niin turisteille kuin paikallisillekin sopivia ympäristöystävällisiä paikkoja ja kokemuksia. Kartta perustuu kansainväliseen Green Map -järjestelmään ja sisältää huomattavan määrän tietoa Islannin

- ympäristöystävällisistä yrityksistä ja matkailukohteista. Kartta ja siihen merkittyjä paikkoja koskevat tiedot ovat saatavilla islanniksi ja englanniksi. Kartta kattaa koko Islannin sisältäen kaikki kaupungit, kylät ja maatalousalueet.
- Linkit: www.nature.is/greenmap & www.natturan.is/greenmap

Paketoitavissa ja varattavissa olevat vihreät elämykset: Naturens Bästa – parasta luonnosta

- Naturens Bästa lanseerasi syksyllä 2011 lahjakortin, jolla voi antaa ympäristömerkittyjä luontokokemuksia lahjaksi ja valita vapaasti Naturens Bästän 80 hyväksytyn matkanjärjestäjän joukosta. Lahjakortti ostetaan vapaavalintaiselle summalle ja maksetaan kotona Internetin välityksellä, ja ostaja voi valita lahjakorttiin tulevan kuvan itse ja kirjoittaa myös kortin tekstin.
- Linkki: www.naturesbasta.se/presentkort/

Puhdas teknologia ja energiateknologia matkailukohteina

Kansainvälisellä tasolla tarkasteltuina Pohjoismaat ovat pitkällä ympäristöystävällisten energiateknologioiden hyödyntämisessä. Tuulivoimalat, aurinkopaneelit, maalämpö, aaltoenergia, biokaasu jne. muuntavat luonnonvoimat uusiutuvaksi energiaksi, joka on samalla myös hiilidioksidineutraalia. Näistä teknologioista on itsessään tullut vetonaula, joka houkuttelee sekä liike- että vapaa-ajan matkailijoita. Suurilla energialaitoksilla voi olla piileviä mahdollisuuksia kehittyä matkailukohteiksi, jotka lisäävät ihmisten tietoisuutta vaihtoehtoisista energiamuodoista. Matkailu- ja vierailumahdollisuudet kannattaa huomioida alusta alkaen. Paikalliset ihmiset hyötyvät enemmän energialaitoksesta, jolla on monipuolisia toimintoja. Myös energiateknologioista saa luotua kiinnostavaa ”edutainmentia”, esimerkiksi kehittämällä leikki- ja oppimisaktiviteetteja huvipuistoihin tai testaamalla ympäristöystävällisiä autoja moottoriurheiluradoilla.

Hellisheiðin geotermisen voimala ja vierailukeskus

Monessa Islannin geotermisessä voimalaitoksessa on vierailijakeskus, joka välittää matkailijoille tietoa ja kokemuksia geotermisestä energiasta interaktiivisten näyttelyiden, videoiden, opastettujen kierrosten ja maanjäristyssimulaattoreiden avulla. Geotermisen energiaa on hiilidioksidineutraalia. Jo pelkässä Helisheiðin geotermisessä voimalassa vieraili noin 120 000 ihmistä vuonna 2010.

Linkit:

Hellisheiði: <http://www.orkusyn.is/>

Reykjanes: <http://www.hsorka.is/english/HSNews/HSOrkuverJord.aspx>

Vesivoimalaitokset matkailukohteina

Useat Norjan ja Ruotsin vesivoimalaitokset tarjoavat opastettuja kierroksia, joissa turisti

- stit ja muut vierailijat pääsevät näkemään
- vesivoiman tuotantoa paikan päällä ja
- saamaan siitä lisää tietoa. Kierroksia esitellään mm. VisitNorways-verkkosivuilla.
- Linkit:
- Tonstad Kraftstation: www.sirdal.no/no/TellusView/?ogTLL=noogTLP=449849
- Statkrafts besøgscentre: www.statkraft.com/about-statkraft/visitor-centres/
- Jostedal Kraftverk: www.visitnorway.com/dk/Product/?pid=55939#

Tuulipuistoristeily Pohjanmerellä DFDS:n kanssa

- Tanskan tuulipuistoista on tullut niin suosittuja nähtävyyksiä, että DFDS saa – täysin ilman mainontaa – täytettyä 300-paikkaisen Englanninlaivan matkustajilla, jotka haluavat seilaamaan opastetulle ”myllyristeilylle” Horns Rev I:n tuulipuistoon keskelle

Valokuva: Terje Rakke, Nordic Life, Sirdalsferie

Valokuva: Line Maria Bram Pedersen

Pohjanmerta 14 km:n päähän rannikosta. Tämä kaikki tapahtuu sesonkikauden ulkopuolella. Vuodelle 2011 on suunniteltu yhdeksää matkaa.

Linkki: www.dfsseaways.dk/cruise_med_familien/event_cruise/eventcruise

Vihreän energian ja kestävä kehityksen opastusta Skivessä

Skiven energiakaupunki on kouluttanut joukon vihreitä oppaita ja tarjoaa opastettuja kierroksia asukkaille, matkailijoille ja ammattivaltuuskunnille. Kierroksilla tutustutaan yrityksiin ja nähtävyyksiin, joissa alueen monet kestävä kehityksen aloitteet ja tulokset ovat erityisen näkyviä ja ajankohtaisia. Hanke lisää ihmisten tietoisuutta kunnan vihreästä profilista ja tavoitteesta olla hiilidioksidineutraali vuoteen 2029 mennessä. Paikallinen tuki hankkeelle on suuri, ja oppaista löytyy sekä paikallisia aktiiviharrastajia että ammattiosaajia. Kierroksia kehitetään parhaillaan sisältämään esimerkiksi majoitus. Linkit: www.visitskive.dk & www.energibyenskive.dk

Ympäristösafarit – opettavaisia ympäristöelämyksiä matkailijoille
Roskilden yliopiston käynnistämä ”opettavaisen ympäristöelämyksen” hanke sisältää nyt myös oman matkailutoimiston nimeltään GreenInsight. Se vie turisteja ja muita aiheesta kiinnostuneita ympäristö-

Valokuva: Torben Plank, Tivoli

safareille ja opintomatkoihin tutustumaan energiateknologioihin, vaihtoehtoihin maataloustuotantoihin ja matalaenergiisiin taloihin.

Linkit: www.miljoooplevelser.dk & www.greeninsight.dk

Edutainment – energia elämyksenä Danfoss Universen EnergyLabissa

Energia ja teknologia esittävät pääosaa Danfoss Universessa, tanskalaisella syrjäseudulla sijaitsevassa teemapuistossa ja matkailukohteessa. Turistit ottavat aktiivisesti osaa leikkiin ja oppivat samalla lisää luonnontieteistä. Puiston energialaboratoriossa pääsee leikkimään eri energiamuodoilla, kuten öljyllä, kaasulla, tuulimyllyillä, aaltovoimalaitoksilla ja aurinkovoimalla käyvillä suihkulähteillä. Elämyspuisto myös ottaa

vastaan koululuokkia ja järjestää tiedeleirejä, kiertokäyntejä, segway-kiertoajeluja ja tiede-esityksiä, ja sen tiloissa on useita ruokapaikkoja ja tiedeaiheisia kauppoja. Linkki: www.danfossuniverse.com

Luonnontiedettä Tivolissa

Kööpenhaminan Tivolin fysiikka-, ilmasto- ja energiapäivät tekevät luonnontieteiden oppimisesta hauskaa ja houkuttelevat paikalle noin 25 000 koululaista. Tivoli haluaa olla maailman ensimmäinen tuuli-energialla toimiva huvipuisto. Esimerkki osoittaa, että oppimisen ja viihteen yhdistävää edutainmentia voidaan toteuttaa myös laajemmassa mittakaavassa tekemällä yhteistyötä energia- ja matkailu-alojen kanssa.

Linkki: www.tivoli.dk

- **Ympäristöystävällistä ja opettavaista moottoriturheilua**
- Gotland Ring on ensimmäinen moottoriturheilun kilpa- ja testirata, jossa painotetaan ympäristöä säästävää ajotapaa.
- Se toimii muun muassa päästöttömien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen testauspaikana, ja radan sähköautot saavat kaiken virtansa tuuliturbiineista. Autonvalmistajat käyttävät Gotland Ringiä uusien ympäristöteknologioiden ja ympäristöystävällisten autojen lanseeraamiseen. Siellä kehitetään myös kokeellista ”älykästä energia- ja tieverkostoa”.
- Linkit: www.gotlandring.com & www.worldecologicalforum.com

Valokuva: Alec Arho Havén

Kansallispuistot, maailmanperintökohteet ja muut suojelualueet

Luonnonsuojelualueilla on tapana lisätä alueen vetovoimaa ja näkyvyyttä. Kansallispuistoilla on hyvin pitkät perinteet Ruotsissa, Suomessa, Norjassa, Islannissa ja Grönlannissa, mutta Tanska perusti ensimmäisen kansallispuistonsa vasta vuonna 2008. Jos Grönlannin valtava kansallispuisto jätetään pois laskuista, pohjoismaisten kansallispuistojen yhteenlaskettu pinta-ala on kaksinkertaistunut vuoden 2000 jälkeen. Lisäksi Pohjoismaissa on jo 33 Unescon maailmanperintökohdetta, ja noin 32 uutta kohdetta on asetettu ehdolle. Myös geopuistot ovat kasvussa, ja uusia mahdollisuuksia piilee esimerkiksi tähtitaivaspuistoissa ja Pohjoismaiden ainutlaatuisissa luonnonilmiöissä, kuten revontulissa, kaamoksessa ja keskiyön auringossa. Erilaisia sertifiointeja voidaan käyttää löytämään tasapaino suojelutarpeiden ja matkailuhyötyjen välille.

Valokuva: Erik Dam, www.vadehavsprojektet.dk

Elämystalous Vadehavetin kansallispuistossa ja sen ympäristössä
Vadehavetin kansallispuiston ympärille luodussa yhteistyöprojektissa pyritään kehittämään elämystaloutta ja matkailua. Viiden kunnan matkailuvaltuustot yrittävät yhdessä 40 toimijan kanssa kehittää yhteistä matkakohdetta ja konkreettisia elämystuotteita voidakseen parantaa alueen kilpailukykyä ja työllisyyttä. Kehitystyö tehdään hiljattain perustetun Destination Sydvestjyllandin, eli Lounas-Jyllannin DMO-järjestön (Destination Management Organisation), puitteissa. Linkit: www.vadehavsprojektet.dk, www.sydvestjylland.com & http://www.vadehavsprojektet.dk/filer/2010_folder_DMO.pdf & <http://vadehavsprojektet.dk/nyhed.asp?id=147>

Luonnonperintö arvon luojana
Luonnonperintö arvon luojana -ohjelma pyrkii esittelemään luonnonalueita voima-

Valokuva: Inga Dansberg

varana ja kehittämään luontoelämystuotteita yhteistyössä paikallisten matkailualan yritysten, yhteisöjen, viranomaisten ja tutkimuslaitosten kanssa. Ohjelma edistää tuotekehitystä luomalla luontokemuksia, tukemalla kursseja, kehittämällä ideoita ja muodostamalla yrittäjien ja oppaiden verkostoja. Ohjelman puitteissa on käynnistetty jo 15 hanketta. Linkki: www.dirnat.no/naturarven/

Valokuva: Carsten Egevang

Ilulissatin vuono – käytössä ja suojelussa oleva maailmanperintökohte

Ilulissatin vuono julistettiin vuonna 2004 maailmanperintökohteeksi, ja kasvaneiden vierailijamäärien aiheuttamia paineita hallitaan mm. hoitosuunnitelman avulla. Isfjordskontoret tekee määrätietoista työtä kestävän matkailun kehittämiseksi punnitsemalla huolellisesti käytön ja suojelun tarpeita ja hyötyjä. Hoitosuunnitelmaa kehitettäessä on keskusteltu jatkuvasti Ilulissatin asukkaiden kanssa. Sen yhteydessä on kehitetty palveluja ja Ilulissatin jäävuonosta kertovaa materiaalia.

Linkki: www.kangia.gl

The Rise of Systematic Biology – ehdokas maailmanperintökohteeksi

Ruotsalaisella Carl von Linnéllä on ollut suuri merkitys nykyaikaisen biologian tutkimuksen synnylle. Osan eri puolilla maailmaa tehdyistä kasvi- ja eläintutkimuksista Linné teki itse, ja osan suoritti hänen laaja kansainvälinen verkostonsa. Tämä kulttuuriperintö on nyt ehdokkaana sisällytettäväksi Unescon maailmanperintöluetteloon ja kattaa 12 kulttuurimaisemaa kahdeksassa maassa, mukaan lukien neljä Ruotsissa olevaa aluetta. Muut kahdeksan aluetta sijaitsevat Australiassa, Ranskassa, Japanissa, Hollannissa,

Etelä-Afrikassa, Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa. Linkit: whc.unesco.org/en/tentativelists/5491/, www.lansstyrelsen.se/uppsala/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/varldsarv, www.botan.uu.se, www.linnaeus.uu.se, www.hammarby.uu.se & www.linneuppsala.se/

Vanha Rauma -tuotemerkki ja -tuotteet

Vanha Rauma on suomalainen kaupunki, joka lisättiin vuonna 1991 Unescon maailmanperintökohteiden listalle erinomaisena esimerkkinä elinvoimaisesta ja hyvin säilyneestä pohjoismaisesta puurakenteisesta kaupungista. Vuonna 1999 järjestettiin kilpailu oman tuotemerkin luomiseksi, ja voittanut tuotemerkki rekisteröitiin ja on nyt Vanhan Rauman säätiön hallinnassa. Tuotemerkillä myydään erilaisia tuotteita, joiden tuotosta suurin osa käytetään kaupungin säilyttämiseen. Tavoitteena on laajentaa myytävien tuotteiden valikoimaa.

Linkit: www.rauma.fi & www.visitrauma.fi

Katla Geopark -projekti, Islanti

Katla Geopark on hakenut jäsenyyttä eurooppalaisten geopuistojen verkostossa korostaen erityisesti tulivuoria geomatkailun kehittämisen voimavarana. Norjassa on jo kaksi geopark-puistoa ja Suomessa yksi.

Kuva: Jonas Lundin

Valokuva: Kakslauttanen, Finland

European Geoparks Network koostuu 43 alueesta, jotka yhdessä suojelevat ja vaalivat geologista perintöään integroidun ja kestävä kehityksen avulla. Verkosto tukee mm. kehittämistä ja koulutusta ja järjestää geopuistoja koskevia konferensseja. On olemassa myös maailmanlaajuinen verkosto, Global Network of National Geoparks, jolla on noin 77 jäsentä 25 maassa. Linkit: www.katlageopark.is, www.ruv.is/katla, www.europeangeoparks.org & www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/geoparks

Tähtitaivaspuistot – mahdollisuus Pohjoismaissa?

Tähtitaivaspuistot ovat suosittuja ulkomailla, mutta niitä ei ole vielä yhtään Pohjoismaissa, vaikka täällä on laajoja alueita, joissa on vähän asukkaita ja tumma yötaivas. Kansainvälinen Dark Sky Association (IDA) on yötaivaan suojeluohjelma, joka on perustanut tietyt kriteerit täyttäviä tähtitaivaspuistoja (Dark Sky Parks) eri puolille maailmaa. Starlight Initiative (IAC) on perustanut tähtitaivaiden suojelualueita (Starlight Reserve) ja kehittänyt niihin liittyvää ohjeistusta yhdessä UNESCO:n maailmanperintökeskuksen kanssa (tähtitieteen ja maailmanperinnön aloite).

Linkit: www.darksky.org, www.starlight2007net.org & www.astronomicalheritage.org

- **Revontulet matkailukohteena**
- Pohjoismaissa on kehitetty monia revontuliin liittyviä matkailukokemuksia. Revontulista kiinnostuneita matkailijoita saapuu erityisesti Aasiasta. Mm. Hurtigruten järjestää revontuliristeilyjä teemalla Valon metsästys. Matkanjärjestäjä Nordic Visitor tarjoaa noin 60 erilaista revontulimatkaa Pohjoismaihin. Abiskossa, Pohjois-Ruotsissa, hiihtokeskuksen ravintola on muunnettu Aurora Sky Station -nimiseksi revontulien tarkkailuasemaksi, ja eritoten japanilaiset turistit kiipeävät sinne iltaisin hiihtohissillä katsomaan revontulia.
- Revontulitoiminta pidentää osaltaan matkailusesonkia. Revontulet ovat keskiyön auringon ja kaamoksen tapaan ainutlaatuisia luonnonilmiöitä, jotka houkuttelevat turisteja Pohjolan pohjoisimpiin kolkkiin.
- Linkit: www.auroraskystation.se, www.nordicvisitor.com & www.hurtigruten.no/Norge/Reiser/Temareiser/Hunting-the-light/

Europarc-sertifointi

- Europarc-organisaatio Federation of Nature and National Parks of Europe on luonut mm. suojeltujen alueiden kestävä matkailun kehittämisen eurooppalaisen peruskirjan (European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas), joka sisältää myös matkailuun kohdistetun sertifointijärjestelmän. Peruskirja on käytännöllinen

Valokuva: Kakslauttanen, Finland

hallintatyökalu, joka auttaa suojelualueita kehittämään matkailua tavalla, joka tukee kestävästä kehityksestä ja ottaa huomioon ympäristön, paikalliset ihmiset ja paikallisen matkailualan. Peruskirjassa on muun muassa kokoelma strategisia työkaluja, joihin sisältyviä periaatteita, menetelmiä ja tarkistuslistaa suojelualueet voivat käyttää hankkeidensa työstämisessä. Tällä hetkellä Euroopan 78 Europarc-sertifioitua aluetta sijaitsee Suomessa ja yksi Norjassa, ja 31 ehdokasalueen joukossa on yksi tanskalaisalue.

Linkit: www.european-charter.org

Koli Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=6834

Syöte Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=5340

Dovrefjell-Sundalsfjella Nationalpark:

www.dovrefjellradet.no

Maribosøerne Naturpark:

www.naturparkmaribo.dk

Luonnontilaisten alueiden Pan Parks -sertifioinnin käyttö matkailussa

Pan Park on WCPA:n (World Commission on Protected Areas) alainen sertifiointijärjestelmä. Pan Parkin viisi periaatetta käsittelevät luonnontilaisia alueita (wilderness) ja erilaisia sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia näkökohtia. Periaatteilla varmistetaan, että luonnonsuojelusta, kestävästä kehityksestä ja luonnon koskemattomuudesta huolehditaan korkealaatuisella tavalla. Riippumaton kolmas osapuoli suorittaa tarkistukset, joissa huomioidaan kolme osa-aluetta: suojelualue, kestävä matkailun strategia ja paikalliset yhteistyökumppanit. Sertifiointi on suunnattu erityisesti luonnontilaisille alueille. Maailmassa on tällä hetkellä 11 Pan Park -sertifioitua aluetta, joista kolme sijaitsee Pohjoismaissa.

Linkit: www.panparks.org

Fulufjället Nationalpark:

www.fulufjallet.se

Oulanka Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=4984

Archipelago Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=5300

Snaefellsjökullin niemimaalla ja kansallispuistolla Islannissa Earth Check -sertifiointi

Snaefellsjökullin kansallispuistolla ja viidellä kylällä Snaefellsnesin niemimaalla on Earth Check -sertifiointi. Sertifiointi on auttanut toteuttamaan toimintasuunnitelmia ja yltämään tavoitteisiin sekä edesauttanut eri ympäristöasioiden parempaa laadunvalvontaa. Se on myös lisännyt ympäristötyön uskottavuutta ja tukenut markkinointia, ja lisäksi asukkaat ovat sertifioinnin ansiosta entistä ylpeämpiä ympäristöstään. Earth Checkillä on yli 1 000 sertifioitua jäsentä 60 maassa. Sertifioinnissa seurataan monenlaisia muuttujia, ja jokavuotiset mittaukset tarkistetaan kolmannen osapuolen toimesta. Sertifioitujen jäsenet saavat käyttöönsä hyödyllisiä työkaluja mm. ympäristömittauksia, riskinarviointia, viestintää, poliittista mallintamista ja verkoston kehittämistä varten sekä erilaisia indikaattoreita.

Linkit: www.nesvottun.is &

www.earthcheck.org

Valokuva: Theódóra Matthíasdóttir

Eläinaiheinen matkailu

Pohjoismaissa on runsas eläinlajisto sekä maalla että merellä. Suuret merinisäkkäät, jännittävät linnut, sudet ja karhut ovat vain muutamia esimerkkejä eläimistä, jotka vetävät puoleensa suuren määrän turisteja. Kalastuksen ja valaanpyynnin kaltaiset perinteiset elinkeinot ovat vähentyneet huomattavasti, mutta monet yhteisöt ovat kehittäneet niiden tilalle liiketoimintoja, joissa turistit pääsevät ihailemaan eläimiä. Eri toimijoiden, viranomaisten ja tutkimuslaitosten välisestä yhteistyöstä on saatu luontomatkailussa hyviä tuloksia. Uudet viestintätekniikat parantavat matkailijoiden mahdollisuuksia tehdä eläinhavaintoja. Myös metsästys- ja kalastusmatkailu on lisääntynyt ja elvyttää pieniä paikallisyhteisöjä. Eläinmatkailussa on suuri potentiaali, mutta kaupalliset hyödyt on suhteutettava kansallisissa ja kansainvälisissä yleissopimuksissa säädettyyn suojaan. Laatumerkintäjärjestöt voivat olla tässä avuksi.

Valokuva: H. Vargas

Myskihärkäsafari Kangerlussuaqin lähellä

Kangerlussuaqin lentokenttää ympäröivä alue Länsi-Grönlannissa on yksi maailman parhaita paikkoja nähdä myskihärkiä, ja myskihärkäsafareista onkin kehittynyt klassikkoretki turisteille ja läpikulkumatalla oleville matkailijoille. Myskihärkäsafarilla turistit ajavat luontoon paikkoihin, joissa myskihärkien tarkkailu onnistuu parhaiten. Ohjatut retket kestävät muutaman tunnin, ja turistit saavat samalla kuulla tarinoita myskihärästä ja niiden elämäntavasta Grönlannissa.

Linkit: www.northsafari.com,
www.greenland.com/da/things-to-do/naturoplevelser/moskussafari.aspx &
www.wogac.com/da/udflugter/kangerlussuaq/moskussafari

- **Karhuretket – Vargas Vildmarksldodge Ruotsissa**
- Useissa pohjoismaisissa matkakoh-teissa järjestetään karhuretkiä, kuten esimerkiksi Vargas Vildmarksldodge -erämajassa. Karhuretkellä istutaan mukavassa piilossa, josta pystyy tarkkailemaan ja valokuvaamaan karhuja lähietäisyydeltä. Kukin vierailija saa oman ikkunansa, jossa on erityisesti kameralle suunniteltu luukku. Erämaja tarjoaa ruokailua, majoitusta ja erilaisia palveluita. Ruotsissa elää neljä suurta ja karismaattista petolajia: karhu, susi, ilves ja ahma, mutta harva yrittäjä on nähnyt mahdollisuuden luoda matkailukokemuksia niiden ympärille. Vargas Vildmarksldodgeella on Naturens Bästa- ja Grønne Nøgle -sertifioinnit, ja se voitti

Valokuva: Maria Iversen

vuonna 2010 vuoden ekomatkatiluyrityksen Grand Travel Award -palkinnon. Linkki: www.swedenwildlife.se

Susien jäljillä – Turgleder

Turgleder kehitti ensimmäisenä matkatiluyrityksenä Norjassa elämystuotteen, jonka teemana olivat luonnonvaraiset sudet. Tavoitteena oli luoda vahva signaalituote ja lisätä ihmisten tietoutta tästä kiistanalaisesta lajista, johon liittyy paljon tietämättömyyttä ja myyttejä. Opastetuilla retkillä seurataan luonnonvaraisten susien jälkiä ja perehdytään pohjoismaiseen suteen, sen elinympäristöön, ravintoketjuun, hankaluuksiin ja hallintaan. Susiretket ovat herättäneet laajaa huomiota. Kokemuksen mukaan luontomatkatilui voi auttaa edistämään luonnon arvostusta, kun luontoa "käytetään" kokemuksena. Turglederillä on norjalaisen ekologisen turismin Norsk Økoturisme -sertifiointi.

Linkki:

http://turgleder.com/opplevelser_info_vinter1.php & www.nationen.no/rovdyr/article4266438.
ece

Yhteispohjoismainen luontomatkatiluihanke

The Wild North on eläinaiheisen luontomatkatilui yhteistyöhanke seitsemällä eri alueella Islannissa, Grönlannissa, Färsaarilla ja Norjassa. Pää tavoitteena on edistää eläinaiheisen luontomatkatilui kestävää kehittämistä Pohjoismaiden syrjäalueilla ja luoda perusta toiminnalle, toimijoiden toimeentulolle ja luonnonvarojen säilymiselle pitkällä aikavälillä. Hankkeen osallistujat ovat luontoon ja luonnonvaraisiin eläimiin erikoistuneita matkatiluialan yrityksiä sekä erilaisia viranomaisia ja tutkimuslaitoksia. Myös matkatiluijat osallistuvat eläinlajien valvontaan osana matkaelämystä.

Linkki: www.thewildnorth.org

Eläinelämyksiä kaikille – myös hämäränäkölaitteilla

Klosterhedenissa, Tanskassa, ajeleva luontobussi on liikkuva luonnontiedekeskus, joka antaa mahdollisuuden eläinten tarkkailuun kaikille – myös liikuntarajoitteisille. Bussissa on erikoissuunniteltuja teknisiä laitteita, kuten tehokkaalla zoom-objektiivilla varustettu kauko-ohjattava digitaalikamera, jonka tallenteita voidaan näyttää bussissa olevilla kuvaruuduilla ja samalla suurentaa niiden yksityiskohtia. Bussissa on myös äänilaitteisto ja yötarkkailuvälineistö, joilla voidaan ihailla alueen majavia ja muita yöeläimiä. Bussin kuljettajana ja retkioppaana toimii eräopas. Linkki: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Aktiv/Naturbussen

Kestävää metsästysmatkatilui – North Hunt -hanke

Kansainvälinen North Hunt -hanke on tutkinut mahdollisuuksia kehittää kestävää metsästysmatkatilui, jolla voisi luoda nykyistä monipuolisempaa taloudellista toimintaa Pohjois-Euroopan syrjäalueille. Suomessa, Ruotsissa ja Islannissa hanke on jo kehittänyt metsästysmatkatiluiin liittyvät yritykset ja tarvittavat toimintaympäristöt. Hankkeesta on syntynyt koulutusmateriaaleja, verkostoitumista ja yhteisiä sääntöjä – tai ”tuotemerkkejä” – toimintaa varten. Hanke yhdistää käytännön kehittämisen, verkostoitumisen ja tutkimuksen ja tarkastelee samanaikaisesti kaikkia kolmea kestävyuden näkökulmaa (ympäristö, talous ja yhteisö). Linkki: www.north-hunt.org

Kalastusmatkatilui Pohjois-Norjassa

Merikalastus on ripeästi kasvava matkatiluielinkeino Norjassa. Erityisesti Pohjois-Norjassa merikalastus auttaa

osaltaan elvyttämään pieniä rannikkoyhteisöjä. Perinteinen pienveneellä tehtävä kalastus on vähentynyt viime vuosina. Nyt tarjotaan mökin ja veneen sisältäviä yhden tai kahden viikon kohtuuhintaisia paketteja, ja nämä suositut vapaa-ajan kalastusleirit tarjoavat matkailijoille helpon pääsyn Norjan rannikkovesille. Turistit saapuvat enimmäkseen Euroopasta, Kiinasta ja Japanista.

Linkit: www.visitnorway.com/en/Articles/Theme/What-to-do/Active-holiday/Fishing/Coast-and-deep-sea-fishing/

Lisää tietoa löytyy Internetistä hakusanoilla ”merikalastus Norja”, ”sea angling Norway” tai ”fiskecamp Norge”.

Digitaalinen vapaa-ajankalastuskortti

Pohjois-Jyllannissa, Tanskassa, interaktiivinen digitaalinen kalastuskortti tarjoaa urheilu- ja vapaa-ajan kalastajille yleiskatsauksen yli 100 erilaiseen kalapaikkaan ja niiden parhaisiin kalastusajankohtiin. Tietoa on tarjolla mm. paikan lapsiystävällisyydestä, virroista, ajanvarauksesta, kajakin tai kelluntarenkaan käytöstä ja

• parhaista vuodenaajoista. Digitaalinen
• kalastuskortti sopii sekä tottuneille urhei-
• lu- ja vapaa-ajankalastajille että lapsiper-
• heille ja turisteille, joilla ei ole tietämystä
• alueen kalastusmahdollisuuksista. Kortti
• soveltuu moneen erilaiseen kalastusta-
• paan, kuten rannikko- ja jokikalastukseen,
• put and take -kalastukseen ja veneestä
• tehtävään merikalastukseen.

• Linkki: www.visitnordjylland.dk/fiskekort

Vapaa-ajan kalastuksen laatumerkintäjärjestö – Fishing Denmark

• Fishing Denmark on AktivDanmarkin alai-
• nen laatumerkintä ja verkosto, joka pyrkii
• markkinoimaan ja kehittämään Tanskan
• vapaa-ajankalastustarjontaa ja valvomaan
• sen laatua. Fishing Denmarkin jäsenten on
• täytettävä tietyt kriteerit, ja alajärjestöt
• suorittavat jäsenilleen tarkastuskäyntejä.
• Vapaa-ajan kalastuksella on Tanskassa
• yhtä suuri arvo kuin kaupallisella kalas-
• tuksella, ja sillä on potentiaalia houku-
• tella niin ulkomaisia kuin tanskalaisiakin
• kalastajia.

• Linkki: www.aktivdanmark.dk/fishing

Luonnon, kulttuurin ja tarinankerronnan esitteleminen matkailijoille

Uusiin lomatrendeihin kuuluvat myös luonnon, kulttuurin ja tarinankerronnan esitteleminen. Kokemuksia välitetään yhä useammin tietokoneen, matkapuhelimen ja GPS:n välityksellä. Niiden vastapainoksi on myös kysyntää ei-mediapohjaisille kokemuksille, jotka tarjoavat mahdollisuuden syvempään eläytymiseen – esimerkiksi aidon oppaan elävöittämät kierrokset. Joskus turistit pääsevät itse toimimaan osana tarinankerrontaa, esimerkiksi viettämällä viikon rautakaudella ja havainnollistamalla aikakauden arjen elämää muille vierailijoille. Samalla he saavat itselleen arvokkaan kokemuksen elämästä kyseisenä aikana. Tarinankerronnan suosio on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Matkailijat saavat tilaisuuden kuunnella ja kertoa tarinoita ja pohtia niiden merkityksiä. Esitystapa voi auttaa vierailijoita oppimaan kokemuksesta enemmän ja houkutella paikalle katoamassa olevia perinteisiä elinkeinoja, jotka voidaan muuntaa eläviksi esityksiksi ja siten edistää kulttuuriperinnön ja käsityöperinteen säilymistä. Tarinankerrontaa voidaan hyödyntää Pohjoismaiden matkailukohteiden kehittämisessä ja markkinoimisessa.

Valokuva: Ingjerd Tjelle

Itseohjattua GPS-pohjaista lintujen tarkkailua Norjan Ekkerøyssä

GPS-pohjainen navigointijärjestelmä auttaa matkailijoita löytämään parhaat lintujen tarkkailupaikat Pohjois-Norjan Ekkerøyssä. Konseptin on kehittänyt ekomatkailuun keskittyvä yritys yhteistyössä lintuasiantuntijan kanssa. Paikkoja on luokiteltu lajimäärään ja -valikoiman mukaan, ja kullekin paikalle on kirjoitet-

- tu yksityiskohtainen kuvaus odotettavissa olevista linnuista sekä strategioista, jotka bongarin kannattaa valita onnistuakseen mahdollisimman hyvin lintuhavainnois-
- saan.
- Linkki: www.visitekkeroy.no
-
- **Tanska taskussa**
- Put Danmark i Lommen (Laita Tanska taskuun) on innovatiivinen luontokokemus

Valokuva: Karl-Petter Åkesson

matkapuhelimessa. Käyttäjät voivat Bluetooth-tekniikan avulla ladata palvelupisteistä lyhytelokuvia matkapuhelimeensa. Noin minuutin pituiset elokuvat esittelevät luontoa ja kulttuurihistoriaa uudella tavalla. Elokuvat vaihtuvat vuodenajan mukaan, ja ne voidaan tallentaa ja viedä kotiin katsottavaksi ystävien ja perheen kanssa. Palvelun kohdeyleisö on laaja, ja sen tavoitteena on herättää uteliaisuus lähteä omin päin tutkimusretkelle luontoon. Palvelu on käyttäjilleen täysin maksuton.

Linkki: www.putdanmarkilommen.dk

Uudet mediat edistämään nuorten luontokokemuksia

Yhteispohjoismainen projekti Youth Spaces and the Alpine Tundra Regions (YOUSAT) on kehittänyt ja testannut uuden nuorille suunnatun tekniikan, joka tekee luontomatkailusta ja ulkoilma-kokemuksista interaktiivisia. Tekniikka sisältää mm. ulkokelejä ja sovelluksia, jotka on suunnattu erityisesti nuorille matkailijoille. Modernit laitteet, kuten matkapuhelimet ja digitaalikamerat, yhdistetään maiseman fyysisen kokemukseen: interaktiiviset kartat, pelit ja tehtävät, GPS-paikannus ja sosiaalisten medioiden julkaisualustat tekevät myös digitaaliset retkipolut mahdollisiksi ja antavat nuorten jakaa kokemuksensa välittömästi muiden kanssa. Hankkeessa on kuunneltu huomattavan paljon käyttäjiä.

Linkit: www.sics.se/projects/yousat & www.sics.se/projects/yousat/downloads

Møns Klintin geokeskus

GeoCenter Møns Klint Tanskassa on Pohjois-Euroopan nykyaikaisin geologiaan ja luontoon keskittyvä tiedekeskus. Sisällä on 1 400 neliömetrin suuruinen interaktiivinen näyttely, jossa kävijät viedään 70 miljoonan vuoden pituiselle aikamatkalle viimeisimmän tekniikan avustuksella. Ulkotiloissa esitellään luontoa ja geologiaa yli 1000 opastetulla kierroksella joka kesä. Tarjolla on mm. opastettuja kävelyretkiä, juoksulenkkejä, maastopyöräretkiä ja kiipeilyä. Innovatiivinen ja interaktiivinen tiedonvälitystapa houkuttelee vuosittain noin 70 000 kävijää. Joka vuodelle on tärkeää voida tarjota uusia kokemuksia. Linkit: www.moensklint.dk & www.jordihovedet.dk

Filosofinen vaellus vuonoilla – Hardangervidda Fjellguidning

Opastetulla luontoretkellä voi olla kiinnostava teema, kuten tällä filosofia-retkellä, jossa kiivetään ensin tunnetun ekofilosofin ja vuorikiipeilijän Arne Næssin mökille ja sieltä edelleen Tvergasteinin. Täällä osallistujat vaihtavat ajatuksia ja esittävät eksistentiaalisia kysymyksiä. Retkellä opetellaan elämään hitaasti.

Valokuva: Olga Biskopstø

Valokuva: Jesper Rønn Kristiansen

Valokuva: Olga Biskopstø

Kokemus osoittaa, että ihmiset kaipaavat ja tarvitsevat stressaavan arjen keskelle vuorojen tarjoamaa hiljaisuutta ja tilaa ajatuksilleen. Retken tarjoaa norjalainen ekomatkailusertifioitu Hardangervidda Fjellguidning. Linkki: www.fjellguidning.no

Economusee – perinteiset käsityöt nähtävyytenä

Economusee in Northern Europe -projekti on Norjan, Färsearten, Islannin, Grönlannin ja Ruotsin yhteishanke. Economusee on aktiivinen käsityöyrittäjä, joka muunnetaan yksityisesti hallintoitavaksi vierailukukkeksi onnistuneen kanadalaisen mallin mukaan. Pyrkimyksenä on nostaa perinteisten elinkeinojen profiilia ja asemaa ja tuoda näkyviin alueiden kulttuuriperintöä ja käsityöperinteitä. Samalla luodaan mie-

- lenkiintoisia kulttuurielämyksiä matkailijoille ja parannetaan osallistuvien yritysten tulosta. Esimerkkiyrityksiä on perustettu jo yli 55.
- Linkki: www.economusee.no

Turveretket Svínoyn saarella Färsearilla

- Svínoyn turveretkellä matkailijat saavat tietoa paikallisesta luonnosta ja kulttuurista.
- Retki on luotu North Adventures -yrityksen ja Svínoyn saaren asukkaiden yhteistyönä. Osallistujat purjehtivat saarelle ja kiipeävät kalliolle, jossa talonpoika Eyðun leikkaa turvetta ja kertoo turpeennostosta ja turpeen merkityksestä Färsearille. Saarella on 55 asukasta, ja sitä uhkaa jatkuva väestökato. Turveretket tuovat matkailijoita saarelle ja lisäävät alueen vilkkautta ja liiketoimintaa, ja samalla kävijät saavat kurkistaa perinteiseen färsearelaiseen elämäntapaan. Linkki: www.northadventures.fo/index.php?page=23

Svend Poulsenin jalanjäljillä – tanskalais-ruotsalainen kulttuurikeskus

- Svend Poulsenin jalanjäljillä -hanke tarjoilee palasen tanskalais-ruotsalaista kulttuurihistoriaa. Se perustuu tarinaan 1600-luvulla Tanskan puolella Ruotsia vastaan sotineesta skänelaisesta Svend Poulsenista ja paikoista, joissa hän ja hänen skänelaistoverinsa ovat vierailleet – siis eräänlaiseen Østsjællandin ja Skånen tanskalais-/ruotsalaiseen Robin Hood -tarinaan. Hankkeen lopputuloksena syntyi esite, jonka ohjeita seuraamalla voi ajaa tapahtumapaikkoihin ja eläytyä tarinaan. Hanke voi innostaa muita alueita Pohjoismaissa löytämään ”unohdetut” tarinansa ja elvyttämään niitä matkailuun sopivalla tavalla. Hanke voitti vuoden 2010 innovaatio-opalkinnon.
- Linkki: www.osby.se/Documents/snapphane-folder-2010_lowres.pdf

Saamelaisen kulttuurin esitleminen

- Nutti Sámi Siida on saamelainen ekomatkailuyritys Jukkasjärvellä, Ruotsin Lapissa.
- Porot, saamelainen kulttuuri ja saamelaiset oppaat muodostavat yrityksen ytimen.
- Turistit pääsevät tutustumaan pintaa

Valokuva: Peter Sten Hansen

Valokuva: Berit Kaas

syvemmin saamelaiskulttuuriin ja sen perinteisiin. Saamelaiset oppaat esittelevät saamelaista vaatetusta ja kertovat tarinoita poronhoidon arjesta, nomadielämästä ja siitä, miten he pitävät huolta vanhoista perinteistä. Useille yrityksen retkille on myönnetty Naturens Bästa -merkintä. Nutti Sámi Siida voitti Grand Travel Award -palkinnon vuonna 2011 ja Indigenous Tourism and Biodiversity Website Award -palkinnon vuonna 2010. Linkki: www.nutti.se

Kulttuuriperinnön jakaminen digitaalisesti

Digitaaliset tarinat ovat helppo tapa tutustua kertomuksiin ja kulttuuriperintöön Internetin ja älypuhelimien avulla. Käyttäjät saadaan aktiivisesti mukaan. Tanskan kulttuuriperintöjärjestö julkisti vuonna 2010 verkkosivuston ”1001 tarinaa Tanskasta”, joka esittelee tanskalaisille ja ulkomaalaisille matkailijoille 1001 tanskalaista kulttuuripaikkaa. Norjassa ja Ruotsissa on vastaavia verkon käyttäjille suunnattuja kulttuuriperintöhankeita. Kolmen Pohjoismaan kulttuuriperintöjärjestöt suunnittelevat Pohjoismaisia kertomuksia -nimistä yhteistä digitaalista alustaa, joka olisi suunnattu Pohjoismaiden matkailijoille.

Linkit: www.1001fortællinger.dk, www.digitaltfortalt.no & www.platser.se

Turistien esittämät hahmot osana kokemusta

Useissa tanskalaisissa museoissa näkee matkailijoita tarinankertojan asemassa. Dejbjerg Jernalder -museossa muutama saksalainen turistiperhe asuu museon rautakautisessa kylässä, jossa perheet antavat käsityönäytöksiä ja esittelevät rautakauden jokapäiväistä elämää vierailijoille, jotka ovat usein itsekin turisteja. Perheet eläytyvät aikakauteen ja saavat ainutlaatuisen lomakokemuksen, ja aikakauden näkeminen toisten esittämänä antaa vierailijoille uusia kokemuksia. Saksankielisissä tarinanvälittäjissä on sekin etu, että he puhuvat samaa kieltä kuin Jyllannissa vierailevat monet saksalaiset turistit.

Linkki: www.levendehistorie.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=409&Itemid=38

Eläviä kertomuksia Norrbyskärin museossa

Norrbyskärin museo Ruotsissa pitää tarinoiden kertomista vierailijoille erittäin tärkeänä ja pyrkii kehittämään tarinankerronnan taitoa. Museon oppaat toimivat tarinankertojina, ja he elävöittävät tarinaansa pukeutumalla aikakaudelle tyypillisiin vaatteisiin ja kehittävät tarinointiaan vuoropuheluna kävijöiden kanssa. He kehittävät joka vuosi tarinankerronnan osaamistaan kursseilla yhteistyössä mm. näyttelijöiden kanssa.

Linkki: www.norrbyskar.se

Tarinankerronta matkailukohteen kehittämisen välineenä

Yhteispohjoismainen Storytelling and Destination Development -hanke on tutkinut, millaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia on olemassa tarinankerronnan hyödyntämiselle pohjoismaisten matkailukohteiden kehittämisessä ja markkinoinnissa. Hankkeessa on analysoitu viittä pohjoismaista kohdetta tarinankerronnan kannalta: The Settlement Centre of Iceland Islannin Borgarnesissa, neandertalinaikainen susiluola Suomessa, keskiaikainen festivaali Norjassa, äyriäisfestivaali Ruotsissa ja Limfjordenin kerto-

mukset Tanskassa. Hanke julkistaa joukon päätelmiä ja suosituksia raportissaan. (Valokuva: Jonas Ingman).
Linkit:www.nordicinnovation.org/Publications/storytelling-and-destination-development, www.landnam.is, www.susiluola.fi, www.visitmiddelalderdalen.no, www.westsweden.com og www.visitlimfjorden.com

Taianomaisia elämyksiä rinnakkaismaailmassa

tarinat tarjoavat uusia jännittäviä kokeimuksia – erityisesti 8–14-vuotiaille matkailijoille, jotka eivät poistu kotoaan ilman rakasta matkapuhelintaan. Virtuaali-maailman aktivointikoodin sisältäviä julisteita on asetettu 32 paikkaan eri puolilla Pohjois-Jyllantia, ja osallistujat vastaanottavat kussakin paikassa pienen tarinan. Noorhjemmiä markkinoidaan Pohjois-Jyllannin matkailutoimistoissa ja nähtävyyspai-

• koissa jaettavilla 10 keräilykortilla, joissa
• kerrotaan, miten päästä pelin alkuun.
• (Valokuva: VisitNordjylland)
• Linkit: www.noorhjem.dk &
• www.visitnordjylland.dk
•

Pohjois-Jyllannin elämyspankki

• Kehitetyt hienot elämykset on myös
• saatava julkistettua. Elämyspankki Aktiv
• Nordjylland on aktiivisia luontoelämyksiä
• tarjoavien pienyrittäjien yhteistyöhanke
• Tanskan Pohjois-Jyllannissa. Mukana
• olevat 36 yritystä vaihtavat kokemuksiaan,
• verkostoituvat ja markkinoivat tuotteitaan
• Oplevelsesbanken Aktiv Nordjylland -tuotemerkin alla ja kehittävät samalla uusia
• elämyksiä. Työn pohjalta on luotu myös
• ”elämysten varaussivusto”, josta turistit
• voivat helposti löytää, varata ja ostaa
• erilaisia elämyksiä keskitetysti yhdestä
• paikasta.
• Linkki: www.aktivnordjylland.dk
•

Extreme-urheilua ja seikkailua luonnossa

Pohjoismaissa on hyvät puitteet extreme-urheilulle ja seikkailutoiminnalle: koskenlaskua ja viljejä jokia, purjelautailuun sopivia rantoja, jäätikkökiipeilyä jne. Lisäksi on tarjolla ihmisen kehittämistä haasteita, esimerkiksi puihin rakennettuja kiipeilyratoja. Tällaisista harrasteista haetaan esimerkiksi omien rajojen ylittämistä ja tietynlaisista riskinottoa.

Extreme-urheilun harrastajat ovat melko pieni ja hyvin järjestäytynyt joukko. Varsinainen matkailupotentiaali piileekin huomattavasti suuremmassa ja alati kasvavassa ihmisryhmässä, joka kaipaa haastavaa toimintaa luonnossa mutta toivoo siltä vähemmän extremeä tasoa ja turvallisempia puitteita.

Paikkakunnat voivat käyttää haastavaa toimintaa alueellisen kehityksen välineenä, kunhan oikeanlaiset luonnonolosuhteet ja niille omistautuneet urheilijat ovat olemassa.

Valokuva: Raphael Thiebaut

Vossin extreme-urheiluviikko

Extreme-urheiluviikko houkuttelee Vossiin joka vuosi noin 1 200 extreme-urheilijaa 20–30 maasta ja noin 10 000 muuta vierailijaa. Tämän urheilu- ja musiikkifestivaalin kilpailulajeina ovat esimerkiksi melonta, koskenlasku, maasto- ja bmx-pyöräily, leijalautailu, laskuvarjohyppy, laskuvarjoliito, riippuliito, multisport, freeride, big air, kiipeily, base-hyppäminen ja longboarding. Muutkin kuin extreme-urheiluun vihkiytyneet pääsevät kokeilemaan extreme-lajeja turallisessa ympäristössä
Linkki: www.ekstremSPORTveko.com

Lainelautailuyhteisö Cold Hawaii

Seikkailutoimintaa voidaan hyödyntää syrjäseutujen kehittämisen välineenä. Surf-faajat löysivät tanskalaisen Klitmøllerin kylän 1980-luvulla ja asettuivat vähitellen sinne asumaan. Paikkakunta on sittem-

Valokuva: Cold Hawaii PWA World Cup

Valokuva: Destination East Greenland

min saanut lempinimen Cold Hawaii. Kylä pärjää ja jopa kasvaa keskellä aluetta, joka on tunnettu väestökadosta ja vähittäisestä alasajosta. Alueella on luotu surffausta koskeva yleissuunnitelma. Vuonna 2010 pidettiin Cold Hawaii PWA World Cup, ja vuosittain järjestettävä Surfjoint- surffaustapahtuma houkuttelee paikalle yli 1 000 osallistujaa eri puolilta Pohjois-Eurooppaa. Linkit: www.coldhawaii.eu, www.realdania.dk/Projekter/Byen/Mulighedernes+land/Artikel-klitmoeller.aspx#

Ohjaa koiravaljakkoa Itä-Grönlannissa

Koiravaljakkoajelu on suosittu matkailuaktiviteetti Grönlannissa. Enemmän haastetta kaipaaville matkailijoille on myös tarjolla mahdollisuus opetella ajamaan koiravaljakkoa aivan itse. Elämys on kehitetty vuonna 2005 paikallisten metsästäjien ja Destination East Greenlandin toimesta. Turistit voivat hankkia koiravaljakkoajokortin noin viidessä päivässä. Perinteisestä turistituotteesta on pienellä innovaatiolla saatu kehitettyä haasteellisempi elämys.

Linkki: www.eastgreenland.com

CoastZone North Atlantic, Färösaaret

CoastZone North Atlantic on färösaarelainen seikkailuyritys, joka tarjoaa seikkailuja ja haasteita matkailijoille ja yrityksille. Toimintaan kuuluu hain kalastusta, 130 metriä korkean vesiputouksen taakse kiipeämistä, vaellusretkiä, kalliolaskeutumisia, ratsastusta, melontaa, veteen heittoa moottoriveneestä Atlantilla ja haastava köysirata. Yhtiö toimii vain paikallisten yrittäjien ja työntekijöiden kanssa voidakseen tarjota vierailijoille niin aidon kokemuksen Färösaarten yhteiskunnasta kuin mahdollista. Linkki: www.coastzone.fo

Valokuva: Kim Michael Petersen

Valokuva: CoastZone North Atlantic

Valokuva: Sampo Tours

Seikkailuretket Grönlannin jäätiköllä

Grönlantilainen Arctic Caving Adventure järjestää seikkailuretkiä, joihin sisältyy esimerkiksi kiipeilyä, köysilaskeutumisia, jäätikkövaellusta, jääkiipeilyä tai retkiä jäätikön luolissa. Talven alkaessa jäätikön sulaminen loppuu ja retkeily on mahdollista jäässä oleviin tunneleihin ja luoliin, jotka ovat täynnä kauniita muodostumia ja värejä. Luolakiipeilyretki kestää 6–7 päivää sisältäen kahden päivän valmennuskurssin. Linkki: www.kangadventure.dk

Jäänmurtajamatkat Pohjanlahdella ja arktisilla vesillä

Talvisia seikkailuja voi kokea hyppäämällä esimerkiksi suomalaisen Sampo-jäänmurtajan kyytiin. Turistit voivat halutessaan hypätä laivasta hyiseen veteen pelastuspuku päällä ja saada suorituksestaan diplomin todisteeksi. Sampo toimii Pohjanlahdella, jossa se 30 vuotta jäänmurtajana toimittuaan sai uuden elämän turistilaivana, joka tarjoaa matkailijoille jännittäviä talvielämyksiä. Vieläkin enemmän jännitystä kaipaavat voivat matkata pohjoisnavalle ydinsukellusveneen kyydissä.

Linkit: www.sampotours.com & www.quarkexpeditions.com/arctic-expeditions/north-pole-cruise-ultimate-arctic-adventure/overview

Valokuva: Birgitte Dinesen

Puihin rakennetut kiipeilyradat Tanskassa

Kaikkia Pohjolan alueita ei ole siunattu luonnollisilla seikkailumahdollisuuksilla. Tuiki tavalliselle metsäalueelle voi kuitenkin luoda kiinnostavaa toimintaa ja houkutella paljon kävijöitä rakentamalla esimerkiksi kiipeilyratoja puiden latvoihin. Kragerup Gods on luonut laajan elämyspuiston, jossa on 5–30 metrin korkeudessa 57 erilaista aktiviteettia neljällä vaikeusasteittain eritellyllä radalla. Kragerup Go High -puistossa voi vieraila omana elämyksenään tai esimerkiksi tiimityöskentelyharjoitteena osana kartanon hotelli- ja konferenssitoimintaa.

Linkki: www.kragerup.dk

Valokuva: Arctic Adventures

Valokuva: Solvin Zankl

Sukellusta mannerlaattojen välissä Islannissa

Islannissa keskellä Pingvelliriä sijaitsee yksi maailman 10 parhaasta sukelluskohdasta. Sukeltaminen tapahtuu Euroopan ja Amerikan mannerlaattojen yhtymäkohdassa, Silfrassa. Snorkkeliekursioita tarjotaan myös yhdessä muiden seikkailuaktiviteettien, kuten laavaluolaretkien kanssa. Palveluntarjoajia on useita, esimerkiksi ekomatkailuun keskittyvä islantilainen seikkailu- ja toimintayritys Arctic Adventures, joka mm. kuljetusta käyttäessään ostaa hiilidioksidipäästöi-

Linkit: www.adventures.is/Iceland & www.kolvidur.is

- **Snorklausta miekkavalaiden kanssa**
- **Norjan Tysfjordenissa**
- Orca Tysfjord järjestää Tysfjordenissa miekkavalassafareita. Seikkailumieliset matkailijat voivat jopa snorklata miekkavalaiden kanssa. Osallistujat saavat tarvittavan välineistön paikan päältä. Räpylöitä ja salamavalvoja ei kuitenkaan käytetä, koska ne voivat häiritä silakoita ja miekkavalaita. Snorklaavat turistit pitäytyvät merenpinnalla ja pääsevät ihaillemaan miekkavalaita näiden omassa elementissä pinnan alla. Turvallisuusasiat huomioidaan erityisen huolellisesti.
- Linkit: www.orca-tysfjord.no og www.tysfjord-turistsenter.no
-

Gastronomia ja lähiruokaverkostot osana matkailua

Elintarvikeala on yksi Pohjoismaiden tärkeimmistä sektoreista. Meneillään on useita alaa uudistavia aloitteita, joissa keskitytään erityisesti pohjoismaisiin makuihin. Ala tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös matkailuun. Uutta pohjoismaista ruokaa tarjoavat palkitut ravintolat ovat jo oma vetonaulansa, mutta tarjonnasta uupuu vielä vaihtoehtoja turisteille, joiden tavoittelemat ruokailuelämykset ovat vähemmän korkealentoisia.

Elintarvikkeiden valmistajat fuusioituvat yhä suuremmiksi yksiköiksi, mutta samalla paikallinen pientuotanto kukoistaa. Pientuottajat keskittyvät usein korkeaan laatuun ja yksilöllisiin ominaisuuksiin, ja he saavat usein parempia hintoja myymällä tuotteitaan turisteille sen sijaan, että toimittaisivat niitä raaka-aineeksi massa-tuotantoon.

Ruokaelämykset voivat myös toimia ulkoiluretkien lähtökohtana, esimerkiksi kävelyretkillä tilalta toiselle.

Uusi pohjoismainen ruoka

Pohjoismaiden yhteinen uuden pohjoismaisen ruoan ohjelma keskittyi edesauttamaan innovaatioiden syntyä ruoan, matkailun ja elämyksellisuuden piirissä. Tavoitteena oli tukea Pohjoismaiden eri raaka-aineisiin, ainesosiin ja perinteisiin perustuvaa elintarvikealan innovatiivista ja kilpailukykyistä kehittämistä. Ohjelma oli valtava menestys, ja se jatkuu vielä neljä vuotta keskittyen tällä kertaa viestintään. Pyrkimyksenä on lisätä pohjoismaisen keittiön näkyvyyttä ja luoda sille laatuun ja monimuotoisuuteen perustuva brändi sekä rakentaa toimintaa eri teemojen ympärille, kuten geenivarannot, raaka-aineet, matkailu, kulttuuri ja pohjoismaisen keittiön terveydelliset näkökohdat.

Linkit: www.nordicinnovation.net/focus.cfm?id=1-4416-13, www.nynordiskmad.org

Fur Bryghusin panimo

Fur Bryghus on muuttanut hylätyn kivilouhimon pienpanimoksi, joka houkuttelee paikalle 40 000 turistia vuosittain. Ajatuksena oli luoda ainutlaatuinen yritys, joka laadukkaita erikoisolutia valmistamalla ja myymällä tekisi Furin saarta tunnetuksi ja olisi samalla matkailuvaltti, jonka painopiste on hyvässä ruoassa ja oluessa. Menestys ylitti odotukset: panimon oluita myydään nyt koko maassa, ja se työllistää 19 kokopäiväistä työntekijää. Panimolla järjestään erilaisia tapahtumia ja esimerkiksi kiertokäyntejä, joissa vierailuryhmitte esittelee oluenpanon prosessia ja talon historiaa.

Linkki: www.furbryghus.dk

Pohjois-Atlantin herkkuja

Yhteispohjoismaisen Nordatlantiske Delikatesser -projektin (Pohjois-Atlantin

Valokuva: Olga Biskopstø

Fotokollage: Agathe Devisme/Ipiutaq graphic design

herkut) tavoitteena on luoda, markkinoida ja myydä kulinaarisia elämyksiä matkailualalle Norjan, Islannin, Färsaarten ja Grönlannin yhteisen brändin alla. Perinteisistä raaka-aineista, kuten väinönputekasta, merilevästä, suolasta ja kuivatusta kalasta, on tehty ”trendikkäitä” tekemällä niistä uusia tulkintoja. Ensimmäiset tuotteet ovat jo kauppohen hyllyillä. Kohderyhminä ovat matkailualan ja kotimaan markkinat. Pohjois-Atlantille on luotu yhteinen profiili, ja konseptiin kuuluu myös herkkuihin liittyvä hyvä tarina, eli turistit saavat samalla mukaansa persoonallisen palan paikallishistoriaa.

Linkit: www.skaldnorge.no/norsk/om_nordic_delights, www.nora.fo/files/13/20100831114643544.pdf

Gastronomiaa Grönlannissa

Ipiutaqin vierailumaatilalla Etelä-Grönlannissa turistit saavat maistella herkkulista ranskalais-grönlantilaisista gourmet-ruokaa, joka on valmistettu paikallisista raaka-aineista. Isäntäpari on remontoanut lammastilan majoituskäyttöön, ja kesävieraat ovatkin vuodesta 2007 lähtien voineet yöpyä ja ruokailla tilalla ja tehdä retkiä lähiympäristöön, jossa on erinomaiset retkeily- ja kalastusmahdollisuudet. Ipiutaqin maatila on hieno esimerkki maatalouden ja matkailun yhdistämisestä Grönlannissa, ja se myös osoittaa gastronomisten elämysten olevan erinomainen työkalu kulttuurinvaihtoon. Linkki: www.ipiutaq.gl

Valokuva: Arne Hatløy

Valokuva: Karin Westberg

Valokuva: Brändö Konferens

Ruokasafarit – makuelämyksiä luonnossa

Matsafari on norjalainen matkailualan yritys, joka vie turisteja luontoon kulinnaarisille seikkailuretkille ja ruoanlaitto-kursseille, joissa valmistetaan herkullisia ruokia paikallisista raaka-aineista. Yritys räätälöi tilauksesta erilaisia retkiä ja virkistyspäiviä ympäri vuoden. Hyvä ruoka ja juoma ovat tietenkin osa kokemusta, mutta retkillä painotetaan erityisesti luontoelämyksiä – mieluiten yhdistettynä fyysiseen aktiviteettiin. Yhtiöllä on norjalaisen ekologisen turismin Norsk Økoturisme-sertifiointi. Linkki: www.matsafari.no

Ruoka-aiheisia vaelluksia Öölannissa, Ruotsissa

Öölanti on panostanut onnistuneesti paikallisten raaka-aineiden ja erikoisuuksien tuotantoon. Saarella toimii elintarvikeverkosto, ja siellä järjestetään suuria ruokafestivaaleja, esimerkiksi sadonkorjuufestivaali Skördefest. Lisäksi tarjolla

Valokuva: Roar Werner Vangsnes

on erityisiä ruoka-aiheisia retkiä, joissa matkailijat kiertävät alueella tutustumaan tuotantoon ja maisemaan, josta raaka-aineet ovat kotoisin. Maistiaiset ovat tietenkin oleellinen osa opastettua retkeä. Linkit: www.bikeisland.se Lisää tietoa löytyy hakusanalla ”matvandringar”.

Illallinen jäällä

Ruokailusta voidaan myös tehdä elämys, joka ylittää kulinaarisen. Pohjanlahdella illallinen katetaan jäälle: Dinner on Ice. Vieraat saapuvat jäätä pitkin seuraamalla kynttilöiden valaisemaa reittiä juhlatelttoihin, joissa tarjoillaan pohjoismaisista raaka-aineista valmistettu kolmen ruokalajin gourmet-illallinen. Illallisen voi varata 20–200 hengen ryhmille, ja tapahtuma kestää noin kolme tuntia. Sesonki kestää noin tammikuun puolesta jälkeisestä huhtikuuhun. Idea syntyi tarpeesta järjestää erityinen gaalaillallinen kannustinryhmille. Linkki: www.dinneronice.se

HANEN – norjalainen kylämatkailu-, maatilaruokailu- ja sisävesikalastuspalveluiden verkosto

HANEN on koko Norjan kattava ala- ja markkinajärjestö yrityksille, jotka tarjoavat kylämatkailu-, maatilaruokailu- ja sisävesikalastuspalveluita. Verkosto keskittyy ruokaan, majoituspaikkoihin ja kokemuksiin ja hallinnoi mm. maatilaruokailun Gardsmathanen-laatumerkkiä. HANENin reittikartoissa on matkailijoita auttavia matkakuvauksia, karttoja ja GPS-koordinaatteja, jotta matkailijoiden olisi mahdollisimman helppo lähteä tutkimaan paikkoja ja maistelemaan tuotteita. Linkit: www.hanen.no & HANENS reiseruter

Valokuva: Arktisk Menu

Ruokaverkosto Islannin Eyjafjörðurissa
Eyjafjörðurin ruokaverkosto Islannissa on toiminut esikuvana muillekin islantilaisille ruokaverkostoille. Verkoston perusta on laadukkaissa tuotteissa ja alueen kulttuurisessa ja historiallisessa merkityksessä elintarviketuotannolle. Se on myös kehittänyt oman innovaatiojärjestelmän - Slow Food -liikkeen innoittamana ja järjestää suosittuun paikallisruokafestivaaliin joka toinen vuosi. Lisäksi tarjolla on muun muassa seitsemän tunnin mittainen ruoka- ja gourmetkierros lähialueille.
Linkki:
<http://localfood.is/english/>,
www.rmfi.is/19thnordicsymposium/24september2010/S%C3%B3lheimar%2024.09/S%C3%B3lheimar%20session%2013.30-15.30/Gestsson,%20H.pdf

Gastronominen laatumerkintäjärjestö - Gastronomy Denmark

gastronomisia elämyksiä tanskalaisten ja ulkomaisten matkailijoiden tietoisuuteen. Gastronomy Denmarkissa on tällä hetkellä 56 jäsentä, jotka koostuvat hotelleista, majataloista, ravintoloista ja kokous- ja konferenssikeskuksista, joiden ravintoloilla on kaikilla laatumerkintä. Jäsenyyteen liittyy mm. paikallisten raaka-aineiden käyttöön, keittiöhenkilökunnan koulutukseen, elintarvikehygieniaan ja vierailijoille annettavaan tietoon kohdistuvia vaatimuksia.

Linkki:

www.aktivdanmark.dk/gastronomy

Arktinen meny

Arktisk Meny on verkosto, joka koostuu 45 ravintolasta Pohjois-Norjassa ja Huippuvuorilla. Kaikki ravintolat painottavat lähiruokaa ja tarjoavat aina kauden parhaita aineksia. Arktisk Meny järjestää erilaisia ruoka-aiheisia kursseja ja osallistuu messuihin ja profiloititapahtumiin. Verkoston filosofian mukaan ruoka on tärkeä osa matkaa. Pohjoiset raaka-aineet ja ruoanlaitto-aidot ovatkin nousseet keskeiseen rooliin Pohjois-Norjaa markkinoitaessa. Arktisk Meny harjoittaa myös tuotekehitystä pohjoisnorjalaisten raaka-aineiden tuottajien ja toimittajien kanssa.

Linkki: www.arktiskmeny.no

Taste of Finland -verkosto – paikalliset ravintolat Suomessa

Taste of Finland -verkosto syntyi vuoden 2000 kulttuuripääkaupunki-hankkeessa kehitetyn HelsinkiMenun pohjalta. Hankkeen tavoitteena oli esitellä laadukkaita suomalaisia ainesosia ja tuoda esiin suomalaista ruokaa ja suomalaiskokkien asiantuntemusta. Vuoden 2000 jälkeen idea on levinnyt muihin kaupunkeihin, joissa on tarjolla erikoismenyitä ja alueellisia ruokalistoja. Verkostossa on tällä hetkellä noin 59 ravintolaa, jotka kaikki kantavat verkoston yhteistä logoa. Matkailijat ovat olleet erittäin kiinnostuneita ravintoloista ja niiden ruokalistoista.

Linkki: www.tasteoffinland.fi

Valokuva: Taste of Finland

Taide ja kulttuuri

Taiteen ja matkailun välillä on aina vallinnut tietty symbioosi, ja Pohjoismaissa on useita yhteisöjä, jotka hyödyntävät taidetta ja käsitöitä aktiivisesti matkailun kehittämisessä. Osa turistikohteista houkuttelee paikalle taiteilijoita – ja päinvastoin. Taiteilijat saavat hyviä myyntitilaisuuksia ja mahdollisuuksia järjestää yhteisiä tapahtumia.

Uutta toimintaa on vierailu kirjojen tai elokuvien tapahtumapaikoissa, ja myös elokuvien kuvaamisella voi olla suuri markkinointipotentiaali. Toisissa paikoissa matkailuun yhdistetään historiaa, legendoja ja saagoja. Turistien kiinnostus aiheeseen vaikuttaa olevan kasvussa, ja pohjoismaisessa mytologiassa voi olla piilevää potentiaalia.

Kulttuuriin panostaminen voi auttaa uudistamaan kulttuuriperintöä, edistämään sosiaalista kestävyyttä ja samalla kohentaa paikallista taloutta. Laatumerkintäjärjestöt takaavat aitouden ja kestävän kaupan.

Valokuva: Leena Venho

Fiskarsin taiteilijakylä

Fiskarsin kylä on muuttanut entisen rautaruukin suomalaisen designin, taiteen ja taideteollisuuden keskukseksi, jossa on yli 100 taiteilijaa ja käsityöläistä. Fiskarsissa on konferenssikeskus, hotelli, ravintoloita, kauppoja ja näyttelyitä, jotka houkuttelevat vuosittain noin 150 000 matkailijaa, mutta se on samalla myös hyvin toimiva paikallisyhteisö. Kestävä kehitys (ympäristön, talouden, kulttuurin ja yhteisön näkökulmasta) on kantava teema kylän kehittämisessä. Fiskarsille myönnettiin vuonna 2007 kansainvälinen Royal Destination Award for Sustainable Tourism -palkinto sen monipuolisesta ja innovatiivisesta panostuksesta kestävää kehitystä tukevaan matkailuun.

Linkki: <http://www.fiskarsvillage.fi/sv/>

- **Taidekierros Ystadissa tai Skånessa**
- Taidekierroksista on muodostunut pääsiäisperinne etenkin Etelä-Ruotsissa, jossa taiteilijat ja taidekäsityöläiset pitävät avointen ovien päiviä studioissaan ja työpajoissaan. Kaikkein suurimmat ja kattavimmat taidekierrokset löytyvät Skånesta, jossa hotellit käynnistävät samalla uutta sesonkia ja tarjoavat erityisiä taidepajetteja. Taidekierrokset lisäävät turismia, tuovat taiteilijoille tuloja ja edistävät paikallisyhteisöjen elinvoimaisuutta.
- Linkit: www.ksvkonst.se, www.oskg.nu, www.vskg.se, www.konstrundan.com, www.konstrundan.com, www.linderodsasensturism.se & www.oppnasinnen.org
-
-
-

Taiteilijaloma – Saksala ArtRadius -taidekeskus Haukivuorella

Kansainvälinen taidekeskus Saksala ArtRadius järjestää taidekursseja, symposiumeja, näyttelyitä ja taiteilijaresidenssejä, ja alueella on metsäsokkelo, museo ja veistospuisto sekä ateljeita ja työpajoja. Taidekeskus tarjoaa kesäisin myös majoitusta, ja yli 90 % yöpyjistä on ulkomaalaisia vierailijoita ja taiteilijoita eri puolilta maailmaa. Taiteilijalomalla voi osallistua erilaisille taidekursseille, kuten maalaus-, piirustus- tai painotyökurssille, ja uppoutua samalla alueen luontoon.

Erityisesti taidekeskuksen kansainvälinen verkosto ja sosiaalisten medioiden käyttö houkuttelevat ihmisiä paikalle ja lisäävät kylän ja alueen matkailua.

Linkki: www.saksala.org

Sydfynin elokuvamatkailu

Muutama päivä sen jälkeen, kun Susanne Bierin Kosto-elokuva voitti Hollywoodissa Oscarin, elokuvaan perustuviin matkailuelämyksiin pohjautuva markkinointikampanja lanseerattiin Tanskan Sydfynissä. Sydfynin hienouksista on luotu Saksan markkinoille suunnattu markkinointi-DVD yhteistyössä Syddansk Turismen, Film Fynin ja saksalaisen elokuvien levitysyhtiön kanssa. Yhteismarkkinointiin sisältyy myös Sydfynin mainitseminen pohjois-saksalaisissa elokuvajulisteeissa. Alueelle yritetään nyt houkutella lisää elokuvien kuvausryhmiä ja luoda kiinnostavia elämyksiä elokuvaturisteille.

Linkki: www.filmturist.dk

Valokuva: www.filmturist.dk

Ystadin dekkariturismi

Etelä-Ruotsissa sijaitsevaan Ystadiin virtaa dekkareiden ystäviä mm. Henning Mankellin Wallander-kirjojen ja niiden filmatisointien ansiosta. Matkailutoimisto tarjoaa vierailijoille opastettuja Wallander-kierroksia ruotsiksi, englanniksi ja saksaksi. Guidpoolen

Valokuva: Hans Lange

järjestää opastettuja kävelyretkiä ryhmille, ja vapaapalokunnan vintage-paloauto kuljettaa turisteja Wallanderin tapahtumapaikkoihin eri puolille kaupunkia. Myös Ystadin elokuvamuseo, Cineteket, tarjoaa elokuvien kuvaamisesta kertovia opastettuja kierroksia. Elokuvasta on tullut pienelle ruotsalaiselle kylälle merkittävä turistivetonaula.

Linkit: citybreak.skane.com/content/i-kurt-wallanders-spar-o, www.ystadsfbc.se, www.guidepoolen.se & www.ystad.se/cineteket

Taidekäsityöt matkamuistoina – Reykjavikin Saga-museo

Saga-museo pitää näyttelyiden aitoutta ehdottoman tärkeänä, minkä vuoksi puvet, aseet ja arkiesineet rekonstruoidaan alkuperäisin menetelmin ja ne ovat kopioita todellisista löydettyistä esineistä. Museon myymälä myy perinteisin menetelmin valmistettuja taidekäsityöitä, esimerkiksi lasitaidetta, helmiä, koruja, vaatteita, huiveja, hattuja ja kenkiä. Vierailijat voivat myös ostaa kopioita vanhoista saagoista, jotka kirjoitettiin alun perin naudannahalle. Perinteisten käsityötekniikoiden käyttäminen matkamuistoissa tekee niistä aidomman tuntuista ja auttaa pitämään vanhat tekniikat elossa.

Linkki: www.sagamuseum.is

Duodji-merkki – saamelaisen käsityön aitousmerkintä

Saamenkäsityöt – Sami Duodji – on aitousmerkintä käsin tehdyille saamelais tuotteille, kuten vaatteille, työkaluille, taloustavaroille, kalastustarvikkeille ja sisustustuotteille. Saamelaisilla on pitkät käsityöperinteet, ja käsityöt perustuvat yhä luonnosta saataviin materiaaleihin. Saamelaisia käsityöitä tehdään vanhoja perinteitä kunnioittaen ja uusien tekniikoiden ja sovellusten käyttö vaihtelee kylästä toiseen. Yhä useampi saamelainen käsityöläinen merkitsee tuotteensa duodji-merkillä, mikä osoittaa ostajien osaavan kysyä merkillä varustettuja tuotteita ja käsityöläisten pitävän merkin käyttöä kannattavana.

Linkki:

www.sameslojdstiftelsen.com/?p=33

CITES-lupia tietyille matkamuistoille

Grönlantilaiset tupilak-hahmot ovat kauksi luusta tai torahampaasta käsin veistettyjä henkiahmoja, jotka ovat erittäin suosittuja matkamuistoja. Tällaisten tuotteiden vieminen kotiin matkamuistoina edellyttää CITES-lupaa, ja joihinkin maihin niiden vienti on jopa täysin kiellettyä. CITES on lyhenne sanoista Convention on International Trade in Endangered Species of wild flora and fauna, ja se valvoo tiettyjen uhanalaisten tai osittain uhanalaisten eläinlajien kauppaa. Tavoitteena on sallia vain kauppa, joka tukee kasvien ja eläinten jatkuvuutta.

Linkki: www.cites.org

Festivaalit ja tapahtumat

Erilaisten festivaalien ja tapahtumien määrä kasvaa nopeasti. Nii-
tä käytetään tyypillisesti vahvistamaan yhteisöjen identiteettiä ja
houkuttelemaan siinä sivussa vierailijoita – mielellään sesongin
ulkopuolella. Teemat vaihtelevat, ja jotkin festivaalit onnistuvat
houkuttelemaan valtavasti kävijöitä ja lehdistöä syrjäisille alueille,
koska teema on niin poikkeuksellinen – esimerkiksi suopotkupallo.
Festivaalit vaativat paljon valmistelua, minkä vuoksi ne ovat parem-
pia herättämään kiinnostusta aluetta kohtaan kuin toimimaan varsi-
naisina tulonlähteinä. Festivaalit ovat myös ympäristöhaaste, koska
niihin kokoontuu lyhyeksi ajaksi suuri määrä ihmisiä, mutta ympäris-
töystävälliset festivaalit ovat hyvä inspiraationlähde muille festivaal-
linjärjestäjille. Järjestäjät kokoontuvat ja vaihtavat kokemuksia mm.
Nordic Event Tourism Networks -hankkeessa.

Valokuva: Marius Fiskum

Saamelainen Riddu Riddu -festivaali

Saamelainen Riddu Riddu -festivaali Poh-
jois-Norjassa on yksi Euroopan merkittä-
vimmistä kansainvälisistä alkuperäiskan-
sojen festivaaleista, ja sillä on vuosittain
yli 12 000 osallistujaa. Festivaalilla on
runsaasti musiikkia ja esittäviä taiteita ja
mm. alkuperäiskansojen elokuvia, Vuoden
pohjoinen kansa -palkinto, kirjallisuutta,
lasten festivaali, nuorisoleiri, taidenäytte-
ly, kursseja, seminaareja ja markkina-alue.
Festivaalin ohjelma julkaistaan mm. Inter-
netissä. Riddu Riddulla on kaksi vakituista
työntekijää, ja noin 50 innokasta ihmistä
työskentelee koko vuoden suunnittelun

- parissa. Varsinaisen festivaalin aikana
- töissä on lisäksi 300 vapaaehtoista.
- Linkki: www.riddu.no

Tordenskjoldinpäivät Norjan Frederikshavnissa

- Frederikshavnin Tordenskioldinpäivät
- ovat monipäiväinen juhla, jossa eläydy-
- tään ja uppoudutaan palaseen paikallista
- ja pohjoismaista merenkulun historiaa.
- Pohjolan tunnetuimpiin laivastoupsee-
- reihin kuuluvan Peter Wesselin ympärille
- rakennetun juhlan järjestelyihin osallis-
- tuu lähemmäs 1 000 Tanskasta, Norjas-
- ta, Ruotsista ja Färsearilta saapunutta
- vapaaehtoista ja ammattilaista. Hanke
- laajeni vuonna 2010 muihin Pohjois-
- maihin ja houkutteli 42 000 osallistujaa
- Frederikshavniin, 15 000 Göteborgiin ja
- 100 000 Osloon. Tordenskjoldinpäivät
- ovat osaltaan auttaneet muuntamaan
- vaikeuksissa olleen teollisuuskaupun-
- gin elämästäloudeksi ja yhdistämään
- kulttuurin, kaupan ja matkailun yksiin
- kuoriin.
- Linkki: www.tordenskiold.dk

Valokuva: Jan Michael Madsen

Valokuva: Geilo Naturfoto v/ Bjørn Furuseth

Jäämusiikkifestivaali Geilossa, Norjassa – estetiikan, musiikin ja luonnon vuorovaikutusta

Geilon lähellä pidettävällä jäämusiikkifestivaalilla juhlistetaan kaikenlaisia taiteellisia ilmaisumuotoja, joilla on jokin yhteys jäähän: musiikkia, tanssia, arkkitehtuuria, taidetta, designia, videotaidetta, veistoksia, jääkoruja, valokuvia ja jälle siirrettyjä valokuvia. Festivaalin on vuodesta 2006 alkaen järjestänyt ekomatkailusertifioitu matkailuyritys Hove Stott. Ympäristön huomioiminen on keskeinen osa festivaalin suunnittelua ja valmistelua. Festivaalialueelle on mm. ilmainen julkisen liikenteen kuljetus Geilosta.

Linkit: www.icefestival.no & www.hovestott.no

Valokuva: Reibo Reklame

Talvifestivaalit Huippuvuorilla

- Huippuvuorten talvi on pitkä, pimeä ja kylmä (-20–30 astetta). Erilaiset talvifestivaalit tekevät kuitenkin talvesta elämyksen, joka piristää alueen lähes 3 000 asukkaan elämää ja houkuttelee matkailijoita. Loka-kuinen Dark Season Blues kertoo talven kolkuttelevan ovella. KunstPause Svalbard -taidefestivaali marraskuussa merkitsee kaamoksen alkua. Polar Jazz on 4–5 päivän jazzfestivaali, joka järjestetään kaikin pimeimpään ja kylmimpään aikaan tammikuussa. Noin 8. maaliskuuta alkava Solfestuge (Aurinkojuhlaviikko) ilmoittaa auringon palanneen. Festivaalit tekevät Huippuvuoria tunnetuksi ja houkuttelevat paikalle matkailijoita, median edustajia ja entisiä asukkaita.
- Linkit: www.polarjazz.no, www.svalbardblues.com, www.lokalstyre.no/Modules/theme.aspx?ObjectType=Article&ElementID=3521&CategoryID=867 & www.solfest.no

NICe-projekti Nordic Event Tourism Networks

- Festivaalit ovat tärkeitä pohjoismaiselle matkailulle. Niillä on myönteinen vaikutus paikalliseen ja alueelliseen talouteen ja kulttuurikehitykseen, ja ne pidentävät matkailusesonkia. Lähestulkoon jokainen festivaali kohtaa kuitenkin samat rahoitukseen ja johtamiseen liittyvät haasteet. Yhteispohjoismainen Nordic Event Tourism Networks -hanke kerää ja jakaa tietoa tapahtumien ja festivaalien johtamisesta. Norjan, Ruotsin ja Tanskan festivaali-johtajille on luotu alusta keskinäiseen tiedonvaihtoon, joka mahdollistaa myös tärkeät festivaalin järjestäjien ja matkailun tutkijoiden väliset mentor-tapaamiset. Järjestelyihin liittyvää tietoa on kerätty online-tietokantaan ja vierailijoiden liikkumis- ja käyttäytymismallien kartoittami-

Valokuva: Jussi Ovaskainen

seen on testattu GPS-pohjaista tekniikkaa, joka antaa tietoa festivaalin kiinnostavimmista paikoista ja vierailijoiden kulutustotumuksista.

Linkit: www.nordicinnovation.org/Global/Publications/Reports/2011/201104_NICE_Tourism_summaryreport.pdf ja www.dn.se/resor/gps-hittade-stillsam-turistgrupp

Suopotkupallon MM-kisat

Vitsikkään suopotkupallon ympärille on nopeasti kehittynyt suosittu maailmanmestaruustapahtuma, joka houkuttelee yli 30 000 matkailijaa ja kansainvälisen lehdistön edustajaa Hyrynsalmen pieneen kaupunkiin. Joka vuosi lukuisia TV-yhtiöitä eri puolilta maailmaa saapuu paikalle kertoamaan katsojille tästä hullusta suomalaisesta urheilulajista. Ajatus syntyi vuonna 1998, ja jo kaksi vuotta myöhemmin joukkueet seisoivat jonossa kärkkymässä paikkaa vuoden 2000 MM-kisoihin. Swamp Rock -festivaali kokoaa pelaajat ja katsojat

yhteen viettämään iltaa. Suopotkupallon maailmanmestaruuskisoilla on erittäin myönteinen vaikutus koko Kainuun alueen matkailulle.

Linkki: www.swampsoccer.fi

Luolakonsertti Färsaarten Klæmintsgjógvissa

Klæmintsgjógvin luola Färsaarilla toimii kehyksenä kuuluisille luolakonserteille, joissa esiintyy tunnettuja färsaarelaismuusikoita. 400 m syvässä ja 70 m korkeassa luolassa on ainutlaatuinen akustiikka ja tunnelma, jossa luonnon äänet, kuten

Valokuva: Birthe Nielsen/Green Footsteps

Valokuva: Jørgen Nordtorp Jørgensen

lintujen laulu ja aaltojen solina, soivat musiikin mukana. Luolaan pääsee vain mereltä, joten muusikot, työntekijät ja turistit purjehtivat paikalle Tórshavnista Norðlýsið-puulaivalla. Luolakonserttien vierailijoina on nähty useita valtion-päämiehiä ja kuninkaallisia, ja luolassa on soittanut monia kansainvälisesti tunnettuja muusikoita ja yhtyeitä. Matkoja voidaan varata hotellien, matkatoimistojen, matkailuinfon ja Norðlýsiðin verkkosivujen kautta.
Linkki: www.nordlysid.com/documents/00001.pdf

Green Footsteps - Roskilde Festivalin ympäristökampanja

Green Footsteps on Roskilden musiikkifestivaalin ympäristökampanja, joka kannustaa festivaalivieraita ottamaan ympäristöasiat huomioon ennen festivaalia, festivaalin aikana ja festivaalin jälkeen. Ympäristöystävällisimmät osallistujat saavat palkkioksi mm. leirintäetuja. Festivaalialueelle on yhteinen ilmainen polkupyöräretki, jossa on matkan varrella virvokkeita ja DJ viihdyttämässä liikkuvan äänijärjestelmän kanssa. Festivaali myös esimerkiksi ottaa talteen virtaa tanssilattioilta. Roskilden festivaalille suoritetaan ympäristöarvi-

- ointi vuosittain, ja uusia ympäristöhankkeita ehdotetaan jatkuvasti.
- Linkit: http://roskilde-festival.dk/om_festivalen/green_footsteps/om_kampagnen_www.baisikeli.dk

Vaellusfestivaali

- Tanskan Själlannissa on järjestetty jokavuotinen vaellusfestivaali vuodesta 2009 alkaen. Vuoden 2010 festivaalin 115 vaellusta keräsivät noin 2 000 osallistujaa. Vuonna 2011 festivaali laajeni yksiviikkoisesta kolmiviikkoiseksi sisältäen kävelyreittejä 17 kunnassa koko Själlannin alueella. Ohjelma sisältää mm. uusien polkujen avaamista, perheaktiviteetteja, sydänvaelluksia, GPS- ja maratonvaelluksia, sauvakävelyä, yövaelluksia ja etappivaelluksia Sjællandsledenillä. Tarjolla on myös paikallista ruokaa, opastettuja kierroksia, musiikkia, tanssia, majoitusta ja leputtelubaari. Vuonna 2011 festivaali liitetään osaksi yhteistä norjalais-ruotsalais-tanskalaishanketta. Vaellusfestivaaleja järjestetään myös esimerkiksi Norjassa (katso linkki).
- Linkit: www.vandrefestival.dk & www.norskvandrefestival.no

Pohjoismaisen terveyden ja hyvinvoinnin kehittäminen matkailunäkökulmasta

Terveys ja hyvinvointi ovat suosittuja trendejä matkailualalla. Pohjoismaissa on ainutlaatuisia paikallisia perinteitä ja mahdollisuuksia, kuten suomalainen saunakulttuuri ja Islannin geotermiset lähteet. Uusia, valoa, ääntä ja tuoksua hyödyntäviä hyvinvointituotteita on kehitetty, ja paikallisia yrttejä ja mineraaleja käytetään kauneudenhoitotuotteissa. Pohjoismaisen innovaatiokeskuksen alaisuudessa toimiva Nordic Wellbeing -hanke pyrkii hyvinvoinnin ja matkailun innovatiiviseen yhdistämiseen ja kehittämiseen.

Hyvinvointituotteita kehittämällä voidaan luoda työpaikkoja ja parantaa paikallista taloutta – ja samalla edistää myös sosiaalista kestävyyttä. Ympäristönäkökulmasta katsottuna kestävyys vaihtelee palveluita tarjoavan paikan tyypin mukaan. Geoterminen energia on hiilidioksidineutraalia, mutta myös tavallisista kylpylöistä on mahdollista tehdä ympäristöystävällisiä hyödyntämällä erilaisia ympäristöteknologioita.

NICe-projekti Nordic Wellbeing – terveysmatkailu keinona parantaa pohjoismaista kilpailukykyä

Nordic Well-being – A health tourism approach to enhance Nordic competitiveness -hanke pyrkii luomaan ainutlaatuisia pohjoismaista sisältöä matkailuyritysten ja turistikohteiden tarjoamiin hyvinvointituotteisiin Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa. Hankkeen tavoitteena on kehittää uusi, erityisesti pohjoismainen matkailutuotekonsepti, joka perustuu ainutlaatuisiin pohjoismaisiin arvoihin ja jonka juuret ovat laadussa, puhtaudessa, terveellisessä imagoissa ja Euroopan pohjoisen pallonpuoliskon arvoissa. Hanke pyrkii myös pidentämään turisticsesonkia keskittymällä erityisesti vanhempien ikäluokkien segmenttiin.

Linkki: www.uef.fi/mot/nordic-wellbeing & www.nordicinnovation.org/Publikationer/Innovating-and-re-branding-nordic-wellbeing-tourism-/

Geoterminen kylpylä Islannissa

Blue Lagoon on tunnettu islantilainen kylpylä, jossa on paitsi geotermisiä kylpyjä myös ravintola, kauppa ja hotelli. Blue Lagoon on kehittänyt tuotemerkkinä ympärille erilaisia matkailutuotteita, kuten oman ihon- ja vartalonhoitotuotteiden sarjansa, jota myydään mm. lentoasemilla ja verkossa. Myös Reykjavikiin on nyt perustettu oma Blue Lagoon Spa. Blue Lagoonilla on Blue Flag -ympäristömerkinä. Islannin uusin kylpylä on maan koilli-

Valokuva: Berit Kaas

sosassa Mývatnin luonnonsuojelualueella sijaitseva Mývatn Nature Baths. Kylpylä avattiin vuonna 2004 ja sen palveluiden ja -tilojen kehityksessä huomioitiin erityisesti alueen herkkä ekosysteemi. Kylpylällä on 8 työntekijää ja 75 000 vuotuista kävijää.

Linkit: www.bluelagoon.is & www.jardbodin.is

Suolakylpy Læsøssa

Læsøssa sijaitseva Læsø Kur -kylpylä on rakennettu nerokkaasti kunnostettuun entiseen kirkkoon ja tarjoaa erilaisia hoitoja, jotka perustuvat Læsøn suolaan, saveen ja merilevään. Perinteisen suolanvalmistuksen palauttaminen saarelle on tehnyt siitä suosittu matkailukohteen ja synnyttänyt uusia elinkeinoja, kuten elintarvikkeiden tuotantoa ja kylpylän, jolla on huomattava vaikutus paikalliseen talouteen. Suolatuotannon ylijäämävarastoja hyödynnetään kylpylän hoidoissa. Suolakylvyt tekevät hyvää eri ihosairauksille, ja Læsøn kylpylä on saanut

Valokuva: Kirsten Østergaard

Valokuva: Claus Starup

tunnustetusta psoriasiksen hoidossa. Kylpylään voi myös majoittua hoidon yhteydessä.
Linkit: www.saltkur.dk, www.saltsyderiet.dk & www.spegeriet.dk

Tuoksuhotelli – Bella Sky Comwell, Tanska

Hotelli, jossa on varta vasten kehitettyjä tuoksuja, saa vieraat viihtymään tavallista paremmin. Tuoksu on yksi voimakkaimmin kommunikoivista aisteistamme, mutta tyypillisesti tällaisissa yhteyksissä keskittään visuaalisiin tehosteisiin ja erilaisiin äänimaailmoihin. Bella Sky Comwell Hotel Copenhagenin keskitettyyn ilmastointijärjestelmään on kytketty yhteensä 11 tuoksulaitetta, ja kullakin alueella on oma tuoksunsa. Tuoksukokemusten taustalla oleva yritys, UrbanXperience, takaa, ettei mikään käytetyistä materiaaleista aiheuta allergisia reaktioita.
Linkit: www.bellaskycomwell.dk & www.urbanxperience.dk

Terapeuttiset kylpylä- ja hotellihuoneet

Rentoutushuoneet ovat uudentyyppisiä hotellihuoneita, jotka yhdistävät ääntä, valoa ja raikasta ilmaa ja antavat hotellivieraiden valita tunnelman – esimerkiksi metsä- tai merenrantatunnelman. Ääni ja valo koordinoidaan niin, että asiakkaat voivat esimerkiksi herätä auringonnousuun. Rentouttavissa huoneissa käytetään mm. viimeisintä LED-tekniikkaa. Tällaisia huoneita on rakennettu esimerkiksi göte-

borgilaiseen Hotel Gothia Towersiin. Yhtiö on myös kehittänyt terapeuttisen Relaxing Pod -tilan, joka voidaan asentaa kylpylöihin ja wellness-keskuksiin.
Linkit: www.avelution.se, www.avelution.se/erbjudande.html & www.gothiatowers.com/en/hotel/room-categories/relaxing-room/

Luonnonmukaiset kauneudenhoitotuotteet

Islantilainen Villimeyn ja Soley Organicsin kauneudenhoitotuotteet valmistetaan perinteisten reseptien pohjalta käyttämällä luonnon viljeltyjä yrttejä. Blue Lagoonin tuotteet sen sijaan perustuvat geotermissä merivedestä saataviin mineraaleihin ja silikaatteihin. Tuotteita myydään paikallisissa kaupoissa, lentoasemalla ja Iceland Airin ja Iceland Expressin lentojen aikana. Muun muassa lentoyhtiöiden matkustamolehdet ovat tehneet näistä islantilaisista erikoistuotteista houkuttelevia matkamuistoja turisteille.

Linkit: www.villimey.is, www.soleyorganics.com & www.bluelagoon.com/Shop/

Blåvand Kurbad og Wellness – ympäristöystävällinen kylpylä

Blåvand Spa og Wellness on Pohjoismaiden suurimpia wellness-keskuksia. Erilaisten ympäristöteknologioiden avulla säästetään vuosittain 190 tonnia hiilidioksidia. Maalämpöjärjestelmän 6 km pituiset maanalaiset maalämpöputket sekä vesi-/vetylämpöpumput lämmittävät veden 30–35 asteeseen. 300 neliömetrin suuruisen aurinkokennojärjestelmä täydentää maalämpöä, ja kesällä lämpöä otetaan talteen ilma-vesi-lämpöpumpulla. Energiatehokas LED-valaistus ja vedenkäsittelyjärjestelmät käyttävät huomattavasti vähemmän sähköä ja vettä kuin perinteiset puhdistusjärjestelmät. Käytetty järjestelmä on jopa niin tehokas, että lämpöä jää yli. Ylijäämä käytetään leirintäalueen suuressa trooppisessa vesipuistossa, mikä tekee siitäkin entistä ympäristöystävällisemmän.

Linkki: www.blaavandwellness.dk

Wellness Denmark

Wellness Denmark on Tanskan wellness-palveluntarjoajien, -toimittajien ja -sidosryhmien verkosto, jonka painopiste on laadussa ja palvelussa. Wellness Denmark pyrkii markkinoimaan wellness-asiakkaille palveluiden kokonaiskokemusta ja varmistamaan sen laatua. Wellness Denmarkissa on noin 30 jäsentä. Jäsenyydelle on useita kriteereitä, ja niitä valvotaan kolmannen osapuolen toimesta. Jäsenet mm. pääsevät mukaan Tanskan kylpylä- ja hyvinvointialan verkostoon ja saavat käyttöönsä valikoiman houkuttelevia markkinointipalveluita. Wellness-toiminnan piirissä on odotettavissa lisääntyvää pohjoismaista yhteistyötä.

Linkki: www.aktivdanmark.dk/wellness

Työkalut ja digitaaliset mahdollisuudet

Monet syrjäseutujen jännittävät matkailualoitteet ja niistä saadut kokemukset on kerätty raportteihin, joista muutkin voivat hyötyä. Näin on erityisesti monien yhteispohjoismaisten hankkeiden kohdalla. Lisäksi on tarjolla valikoima oppaita ja muita työkaluja kokemusten ja tiedon vaihtoon.

Matkailijat käyttävät yhä enemmän Internetiä ja muita digitaalisia medioita etsiäkseen tietoa lomamahdollisuuksista ja jakaakseen ja vaihtaakseen kokemuksia ennen matkaa, sen aikana ja sen jälkeen. Siksi matkailualan on tärkeää tuntea nämä uudet mahdollisuudet ja osata käyttää niitä asianmukaisella tavalla. Digitaalinen osaaminen on perusedellytys yrityksille, jotka haluavat pysyä kehityksen kärjessä, hyötyä uusista mahdollisuuksista ja tavoittaa matkailijoiden nuorempia sukupolvia.

Suomalainen tuotekehityksen käsikirja

Integrated Tourism Product Development -hanke keskittyy matkailutuotteiden ja -prosessien tunnistamiseen, kehittämiseen ja uudistamiseen pienissä ja hyvin pienissä yrityksissä. Hankkeen verkkopohjainen käsikirja Tourism Product Developer's Handbook kattaa tuotekehityksen, uuden lähestymistavan tuotekehitykseen omassa liiketoiminnassa, 20 työkalua erilaisiin tuotekehitystilanteisiin ja kuusi liiketoiminnallista esimerkkiä. Käsikirja edistää kannattavien, kestävien ja elämyspohjaisten tuotteiden kokonaisvaltaista kehittämistä pienissä matkailualan yrityksissä.

(Kuva: Lapland University Consortium Tourism).

Linkit: <http://matkailu.luc.fi/tuotekehitys>

Pohjoismaisten luontomatkailutuotteiden kehittämisen käsikirja

Oppaassa kuvataan kestävä matkailun eri näkökohtia ja miten ne voidaan integroida osaksi matkailuliiketoimintaa. Se sisältää johdannon kestävään ja luontopohjaiseen matkailuun ja käsittelee vihreälle kuluttajalle suunnattua markkinointia ja kestävien luontomatkailutuotteiden kehittämistä sekä analysoi yritysten kestävyyttä ja niiden kestäviä toimia.

Linkki: www.nora.fi/files/13/20091007091528148.pdf

Ympäristö- ja energiayön opas matkailualalle

HORESTAN julkaisema ohjaava raportti Grøn Turisme – Forudsætninger og analyser (Vihreä turismi – edellytykset ja analysointi) luotaa yksityiskohtaisesti Tanskan majoitus- ja kokouspalveluyri-

tysten ympäristötyötä. Raportti näyttää, millaisia vaatimuksia yritykset ja viranomaiset asettavat vihreille konferenssi- ja majoituskeskuksille, ja antaa konkreettisia suosituksia, jotka voivat tukea vihreän ja kestävä matkailukohteen luomistyötä. HORESTAN ympäristö- ja energia-aiheisella teemasivulla on myös neuvoja jätteiden vähentämiseen ja ekologian lisäämiseen, sekä yleistietoa ympäristömerkeistä ja ympäristöasioiden hallinnasta. Ohessa on myös linkki kuluttaja-asiamiehen tarjoamiin ympäristöä ja eettistä markkinointia koskeviin ohjeisiin.

Linkit:

»Grøn Turisme – Forudsætninger og analyser«

»Grøn Turisme – Forudsætninger«

www.horesta.dk/da-DK/Raadgivning/Miljoe%20og%20energi.aspx

Matkailualan digitaalinen työkalupakki

Digitaalseksi työkalupakiksi nimetty kirja on helposti lähestyttävä ja ihmisläheisesti kirjoitettu opas, joka auttaa matkailualan ammattilaisia alkuun uusien digitaalisten viestintäpalveluiden käyttämisessä. Kirjassa on uutta tietoa ja käytännöllisiä työkaluja, joilla matkailuyritykset saavat itsensä paremmin esille Internetiin. Kat-tavan oppaan käsittelemiin palveluihin sisältyvät muun muassa Facebook, Google, TripAdvisor, Twitter, YouTube, Google Maps ja erilaiset matkailualan mobiiliratkaisut. Kirja on Midtjysk Turismen ja digitaalisen konsultointiyhtiön Seismonautin yhteistyön tulos. (Valokuva: Midtjysk Turisme). Linkit: <http://digitaleturistakademi.dk/den-digitale-vaerktojskasse> & www.midtjyskturisme.com/vaerktojer.aspx?ID=910

Valokuva: Ana Munar

Sosiaalisten medioiden seurantatyökaluja: The Asian Social Web
The Asian Social Web on seurantatyökalu, joka etsii sosiaalisista medioista, mitä Skandinaviassa vierailleet aasialaisturistit kertovat matkastaan ja onko kuvaus positiivinen vai negatiivinen. Matkailuelinkeino voi käyttää työkalua esimerkiksi hallinnan ja markkinoinnin välineenä. The Asian Social Web on sosiaalinen media-alusta, johon sisältyy haku- ja arviointitoiminto sekä tietokanta. Työkalu tarjoaa ajantasasta käyttäjäpohjaista tietoa matkailijoiden asenteista ja kokemuksista ja tuottaa tilastoja sosiaalisten medioiden trendeistä (esim. kehityssuuntausten historiatietoja). Tietoja voidaan käyttää aasialaismatkailijoille suunnattujen markkinointistrategioiden kehittämiseen. The Asian Social Web -työkalun on kehittänyt ja sitä ylläpitää Aasian ja Tyynenmeren alueen Scandinavian Tourism Board -järjestö.
Linkki: www.stb-asia.com/corporate/index.html

- **INNOTOUR – Web 2.0 -tietoportaaali**
- INNOTOUR on Web 2.0 -tietoportaaali ja virtuaalinen kokoontumispaikka opiskelijoille, opettajille, tutkijoille ja yrityksille. INNOTOUR sisältää tiloja, työkaluja ja komponentteja, jotka keskittyvät tukemaan ja kehittämään matkailu- ja elämyselinkeinoja muun muassa strategisten innovaatiotyökalujen ja suositeltavien toimintatapojen muodossa. INNOTOURia jatkokehitetään sisältämään verkostoja ja entistä enemmän tarjouksia ja mahdollisuuksia matkailualan opiskelijoille, yrityksille ja tutkijoille. Portaalin on kehittänyt tanskalainen Syddansk Universitet.
- Linkki: www.INNOTOUR.com

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

www.norden.org

Inspiraatio-opas

Tämä hanke on kokoelma onnistuneita esimerkkejä pohjoismaisen kestävä matkailun kehittämisestä. Sen tarkoituksena on toimia inspiraation lähteenä syrjäseutujen matkailutuotteiden kehittämiseen. Kestävällä matkailulla tarkoitetaan kehitystä, joka pitää alueen ympäristön, sosio-kulttuurisen yhteisön ja paikallistalouden tasapainossa pitkällä aikavälillä niin, että vaikutus alueeseen on myönteinen eikä kuluta sen resurssipohjaa. Valikoiman painopiste on erityisesti paikallisyhteisöjä auttavissa ympäristöteknisissä ja sosiokulttuurisissa esimerkeissä, kun oppaissa tavallisesti keskitytään matkailun kehittämisen taloudellisiin näkökohtiin. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on ollut koota kestävä ja innovatiivisen matkailun ja alueellisten strategioiden kehittämisestä kertova pohjoismainen hyvien käytäntöjen opas, josta syrjäseudut voisivat saada inspiraatiota ja käytännön esimerkkejä, joilla edistää paikallista kehitystä matkailun avulla.